KINNISVARA

Arsenali keskus jääb suurkliendist ilma

Kuivõrd korruptsioonivastase erikomisjoni hinnangul näis riigiettevõttele kuulunud Arsenali kinnistute müük kahtlane, siis Põhja-Tallinna linnaosa sinna ei koli, selgitas linnaosa vanem Raimond Kaljulaid. ▶ 6

GASELL

Õige raami võib leida kõigele

"Klient tuli sisse, koukis taskust välja kilekoti ja pani selle laua peale," kirjeldab raamimisteenust pakkuva OÜ Ramino Art tegevjuht Marko Liba kõige kummalisemat asja, mida klient on soovinud raamida. ▶ 10–11

INVESTOR

Autotootjate lootus pöördub Euroopale

Asjatundjate sõnul on Ühendriikide uute autode müük juba neli kuud kahanenud, kuid automüüjatel õnnestub klientide maitseeelistuste muutumisest oma kasum kätte saada. Euroopas müük aga kasvab. ▶ 18–19

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

PÄEVA TEGIJA ▲

Kaido Padar paneb ameti maha

Mandri ja suursaarte vahel laevaliiklust korraldava laevafirma TS Laevad juhatuse esimees **Kaido Padar** teatas, et lahkub ametist ja liigub erasektorisse juhtima Eesti kapitalil põhinevat valdusfirmat Eesti Talleks. Padar tegi saartevahelistest praamidest tõelised *reality*-staarid, kelle valmimist ja aeglast liikumist Eesti poole jälgis tõenäoliselt iga perekond, kes vähegi Eestis puhata tavatseb. Loodetavasti jätkub Talleksis Padarile väljakutseid ja Eesti saab järgmiseks talveks uued staarid, kelle toimetamisi jälgida. Jõudu, Padar!
▶ Loe lisaks lk 7

Kolmapäev, 3. mai 2017
nr 84 (5682) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,0909 ▲	0,9167 ▼	9,6321 ▼	62,2001 ▲	30,55 ▼	-0,249 ▼

TÖÖSTUS

Seisakust välja

Eesti tööstustoodangu kasv saavutas kuue aasta kiireima tempo ja oli ka laiapõhjaline, sest üle kahe kolmandiku tööstusharudest kasvab kiiremini kui mullu. ▶ 4–5

▲ **Mäetööstuse toodang, mis peamiselt läheb elektri ja õli tootmiseks, kasvas märtsis aastases võrdluses 85,6 protsenti.** FOTO: RAUL MEE

LÜHIDALT

Nordecon sõlmis 12 miljoni eurose lepingu

Ehitusfirma Nordecon teatas, et sõlmis ligi 12 miljoni eurose lepingu WoHo kvartalisse Mustamäe tee ja Paldiski maantee ristis 14korruselise maja ehitamiseks.
Nordeconi kontserni kuuluv Nordecon Betoon ja Mapri Ehitus sõlmisid lepingu Ekerepoliga, et projekteerida ja ehitada Tallinna 14korruseline äri- ja eluhoone.
Kokku tuleb hoonesse brutopinda 12 618 ruutmeetrit: 1.–7. korrusel on äri- ja büroopinnad, 8.–9. korrusel bürood ja külaliskorterid ning 10.–14. korrusel korterid.
Lepingu maksumus on ligi 11,7 miljonit eurot, millele lisandub käibemaks. Maja valmib 2018. aasta sügiseks.

Euroala töötus kaheksa aasta väikseim

Eurostati eile avaldatud andmeil oli märtsis euroalal tööta 9,5% tööealisest elanikkonnast. Nii madalat töötuse taset nähti euroalal viimati 2009. aasta aprillis. Eelmise aasta märtsis oli töötuse määr 10,2%.
Euroala riikidest oli kõige väiksem tööpuudus Saksamaal, 3,9%. Kõige kõrgem oli see jätkuvalt Kreekas, 23,5%. Riikide seas, kus töötuse määr on aastaga kõige enam langenud, oli kolm abiprogrammi saanud riiki – Portugal, Hispaania ja Iirimaa.
Balti riikidest oli madalaim tööpuudus Eestis, 5,5%. Lätis oli see 9% ja Leedus 8,1%.

VÕRDLUS

Maksukoormuse tõusu lõpp plaanis 2018. aastal

maksukoormuse osakaal SKPst protsentides

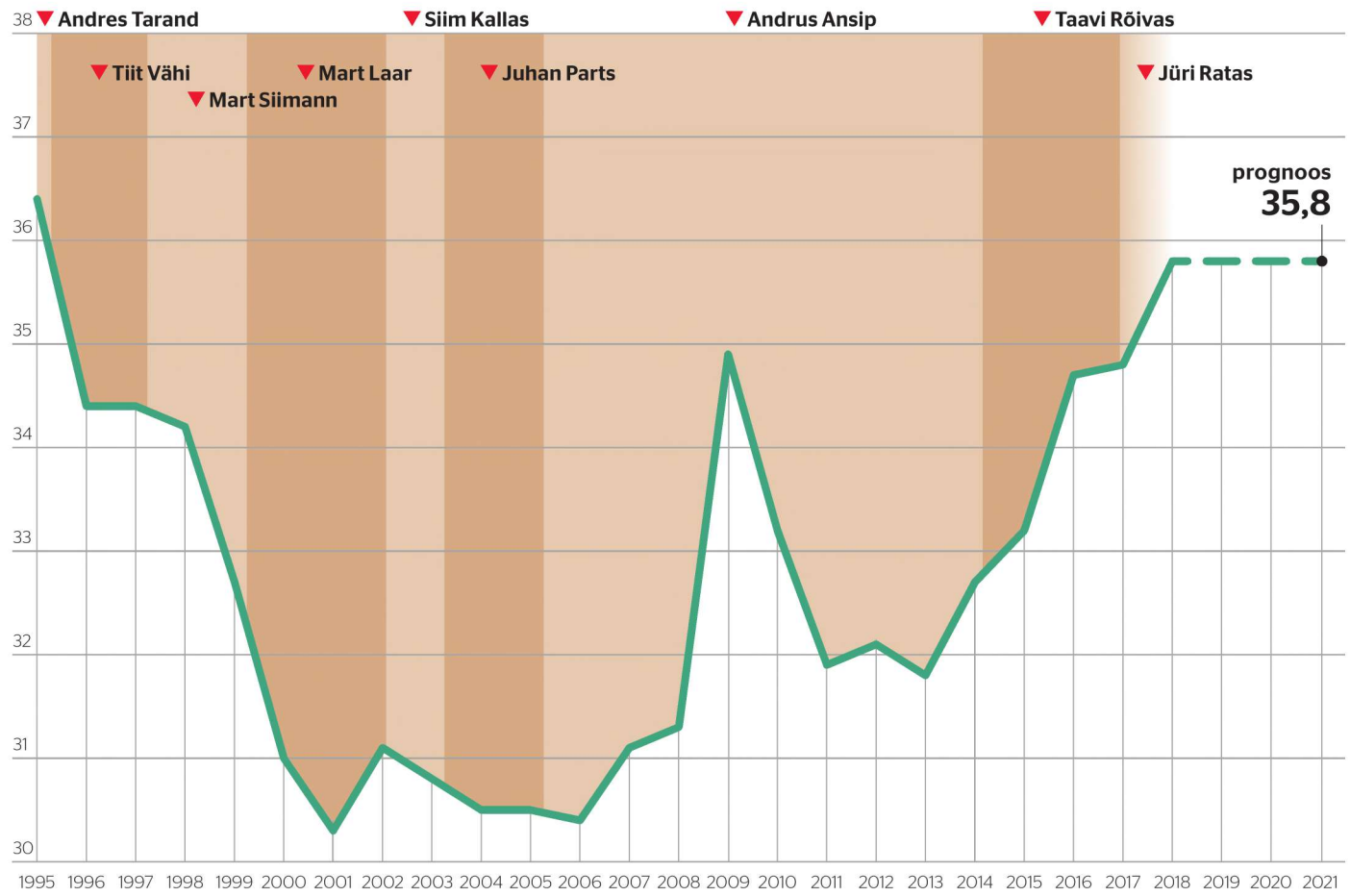

MAKSUD

Milline peaminister lisas kõige rohkem maksukoormust?

Äripäeva koostatud graafik näitab, millise peaministri valitsemise ajal on maksukoormus kõige rohkem kasvanud.

Eesti maksukoormus tegi järsu hüppe üles Andrus Ansipi peaministriks olemise ajal ehk majanduskriisi perioodil ning ka viimased peaministrid Taavi Rõivas ja Jüri Ratas on maksukoormust kergitanud.

Kõige madalamal oli aga maksukoormus Mart Laari käe all.

Praeguse valitsuse prognoosi järgi kujuneb 2017. aastal maksukoormuseks 34,8% ja 2018. aastal 35,8%. Sellele rekordiliselt kõrgele tasemele jääb maksukoormus valitsuse eesmärgi järgi vähemalt kuni 2021. aastani.

Reformierakonna juhtimisel on maksukoormus Eestis pigem kerkinud ja seda vaatamata faktile, et Reformierakond on end reklaaminud maksude alandajana. Pigem on maksukoormus alanenud, kui peaministritoolil on istunud praeguse IRLi eelkäijad ehk Isamaaliit ja Res Publica. Jüri Ratase valitsuses on aga ka IRL madala maksukoormuse lubadusest loobunud ning läinud üldise maksukoormuse tõstmisele.

ÄRIPÄEV.EE

34,8

protsendi suurune maksukoormus lasub meil sellel aastal valitsuse plaani järgi.

Aitame leida uue omaniku Sinu ettevõttele Eestist või Skandinaaviast.

Konfidentsiaalsus tagatud.

Nord Law Consult OÜ
e-post: arneraam@gmail.com
tel: 509 4773

KÜTUS

Alexela palkas konkurendi endise juhi

Alexela Group teatas, et laiendas juhatust – uue juhatuse liikmena asus tööle aasta alguses Olerexist lahkunud Alan Vaht.

Alexela Groupi juhatuse esimehe Andreas Laane sõnul ootavad Alexelat ees suured investeeringud, kus lisaks tanklate välimuse uuendamisele ehitatakse jõuliselt CNG-tanklaid. Vaht lisas pressiteate vahendusel, et juhatuse uue liikmena paneb ta rõhku eeskätt Alexela tanklääri mahu ja turuosa suurendamisele.

Jaanuari lõpul vahetasid Olerexi omanikud Andres Linnas ja Anti Moppel päevapealt välja kogu ettevõtte juhatuse. Kui kuni 25. jaanuarini kuulusid ettevõtte juhatusse Allan Vaht, Kristin Kaasik ja Piret Miller, siis sellest kuupäevast alates on Olerexi juhatuses vaid üks inimene, Andres Linnas.

◀ **Aasta alguses Olerexist lahkunud Alan Vaht leidis koha Alexelas.**
FOTO: RAUL MEE

Vaht oma Olerexist lahkumist toona kommenteerida ei soovinud, kuid ettevõtte juhid märkisid pressiteate vahendusel, et teevad kõigile juhatusest välja arvatutele ettepaneku firmas jätkata.

Alexela Group OÜ on Eesti kapitalil põhinev valdusfirma, mis tegutseb kolmes valdkonnas: energeetika, metallitööstus ja kinnisvaraarendus.

Grupis töötab ligi 1000 inimest.

Ettevõtte juhatus on viieliikmeline: Andreas Laane, Marti Hääl, Mikhail Kazarin, Kaupo Sisask ning Alan Vaht.

ÄRIPÄEV.EE

Sisuturundus on oma kauba, teenuse, firma tutvustamine huvitavate lugude jutustamise kaudu. ST teenib alati tellija turunduslikke eesmärke.

ST
Sisuturundus

Logistikafirma Baltic Logistic Solutions investeerib kolme aastaga kuni 10 miljonit

Baltimaades Sanitexi gruppi kuuluv Baltic Logistic Solutions OÜ avas mullu suvel Rae vallas laohoone ning plaanib jõudsalt kasvu ka edaspidi: eesmärk on käivet ning mahtusid kolme aastaga kahe- kuni kolmekordistada ning suurendada laopinda 15 000 ruutmeetri võrra. Seejuures on plaanis investeerida 8-10 miljonit eurot.

Kuigi otsus Eestis logistikateenuse pakkumiseks oli tehtud juba kuus aastat tagasi, alustas Baltic Logistic Solutions reaalselt siin tegevust mullu. Juunis 2016 valmis uus A-klassi laohoone Rae vallas ja Sanitexi grupp omandas 20aastase kogemusega logistikaettevõtte Agora DC OÜ, mis seni oli Sanitexile logistikateenust osutanud. „Kuna Lätis ja Leedus on Baltic Logistic Solutions juba mõnda aega tegutsenud, võib öelda, et tänaseks katame kogu Baltikumi ning meist on saanud toidu- ja esmatarbekaupade turunišis kolmandale osapoolele logistikateenuse pakkujate seas turuliider," ütleb Baltic Logistic Solutions OÜ tegevjuht Ando Nõupuu.

Ettevõtte eelis on haardeulatus, sest tegutsetakse toimiva ühtse laosüsteemi ja logistikalahendusega üle kolme riigi. „Pakume ettevõtetele võimalust sõlmida leping ühe regiooni ettevõttega ja saada samal ajal garantii, et kaup jõuab õigeks ajaks õigesse koha ükskõik millise Balti riigi nurka. Meil on pidev transpordilahendus Baltic Link igapäevaselt sõitmas liinil Tallinn-Riia-Kaunas, mis võimaldab regulaarseid kaubatarneid üle Baltikumi. Ka välispartnerite jaoks oleme väga mugav lahendus – üks partner ühes regioonis, mis pakub ühe tsentraalse kesklao teenust Baltic HUB, varustades kõiki piirkondi," tutvustab Nõupuu, lisades, et mõistliku hinna ning jõu ja nõuga soovitakse olla abiks kõigile Eesti ettevõtetele, kes soovivad Lätis ja Leedus turgu hõivata.

Kolme temperatuurirežiimiga teenus üle Baltikumi

Müügijuht Sven Raismaa lisab: „Täna on meie klientideks maaletoojad/hulgimüüjad, tootmis-, tööstus- ja teenuseettevõtted, sealhulgas kaubandusettevõtted, e-kauplejad ning toitlustusettevõtted. Kõige tugevamad olemegi just toidu- ja esmatarbekaupade sektoris, kus saame liita erinevad väiksemad kaubatarned suureks saadetiseks, mis annab võimaluse pakkuda soodsamat hinda."

Baltic Logistic Solutions pakub üle Baltikum logistikateenust, mis vastab täpselt toodete nõutud temperatuurinõudmistele. Kauba transportimisel ja ladustamisel tagatakse vajalikud tingimused –18 °C, 0 °C, +6 °C ja +22 °C temperatuurirežiimidel. Lisaks käivad logistikateenuse juurde ka kõik lisaväärtust andvad teenused nagu ümberpakkimised, markeerimised, kinke- ja kampaaniapakendid jne.

Baltic Logistic Solutions OÜ klientideks on oodatud ettevõtted ja organisatsioonid, kes vajavad kontrollitava hoiustamisrežiimiga suletud laopinda külmutatud, jahutatud ja tavatemperatuuril toiduainetele. Ettevõte on juurutanud 3PL-logistikatoimingutesse rahvusvahelise kvaliteedijuhtimise (ISO 9001:2008), keskkonnakaitse (ISO 14001:2004) ja toiduohutuse standardid ning ühe kõige nüüdisaegsema laojuhtimissüsteemi.

Logistikavaldkonna edu alus on tõhus IT-süsteem

Ettevõtte mullune tähtsaim otsus oli loomulikult oma laohoone käivitamine, mis on nutikale tänapäevamajale omaselt varustatud ökonoomsete leedvalgustitega, kasutab ladude kütmisest ja jahutamisest pärit jääkenergiat tarbevee soojendamiseks ning on peaaegu soojuskadude vaba. See kõik annab hinnavõidu nii omanikule kui ka klientidele, sest teenuste hinnad püsivad samuti tänu soodsatele kommunaalkuludele madalamad.

„Oli väga huvitav aasta! Lisaks hoone avamisele käivitasime uue transpordivõrgustiku ning arendasime välja tööks vajalikud infotehnoloogilised lahendused. Innovatiivsele logistikaettevõttele omaselt on meie komplekteerimine paberivaba, mis viib inimliku eksimise võimaluse nulli lähedale," räägib Ando Nõupuu. „Teenindades tugevaid turuliidreid, toetab see ühelt poolt meie jätkusuutlikkust ja teisalt nõuab pidevalt efektiivsuse tõusu ning arenemist, sest klientide nõudmised kasvavad. Tänaste logistikafirmade edu üheks aluseks on tõhusad ning pidevalt arendatavad ja kaasajastatavad IT-lahendused."

Baltic Logistic Solutionsil on ambitsioonikas plaan kasvatada järgmise kolme aasta jooksul efektiivsust 50% ning laopinda umbes 15 000 ruutmeetri võrra ligi 30 000 ruutmeetrini.

Nii on Baltic Logistic Solutions OÜ võtnud näiteks kasutusele spetsiaalse IT-tarkvara, kuhu saab integreerida e-kaubanduse lahedused. Sven Raismaa hinnangul on e-kaubanduse osakaal pidevalt kasvav sektor ja BLS pakub logistilist tuge B2B ning B2C sektoris ja seda kõikidel temperatuurirežiimidel 18 miinuskraadist kuni 22 plusskraadini. Samuti on tõusuteel HoReCa sektori varustamine toidu- ja esmatarbekaupadega. „Turu trendidest rääkides tasub veel märkida Soome ja Rootsi ettevõtete huvi Eesti logistikakeskuste vastu, sest siinsed hinnad on taskukohased ning samas on meie asukoht transpordiks mujale Euroopasse suurepärane. Ülemeretransport on ju igapäevane! Samuti on näiteks meie kliendiks üks Venemaa e-kaubandusega tegelev ettevõte, kellel on selged laienemisplaanid üle piiri."

Baltic Logistic Solutions OÜs töötab 120, kontsernis üle Baltikumi kokku 1100 inimese. „Meie trumbiks on võimalus tööjõuressursse paigutada ümber näiteks firmasiseselt ehk kui tulemas on mõni suurem projekt, toome väljaõppinud tööjõu kohale Läti või Leedu ladudest. Tunneme, et meie seljatagune on tugev ja oleme valmis turgu vallutama," ütleb ettevõtte tegevjuht, lisades, et neil on ambitsioonikas plaan kasvatada järgmise kolme aasta jooksul efektiivsust 50% ning laopinda umbes 15 000 ruutmeetri võrra ligi 30 000 ruutmeetrini.

WWW.BLSLOGISTIC.EE

▲ **Baltic Logistic Solutions pakub logistikateenust, mis vastab täpselt toodete nõutud temperatuurinõudmistele. Kauba transportimisel ja ladustamisel vajalikud tingimused tagatakse -18 °C, 0 °C, +6 °C ja +22 °C temperatuurirežiimidel.**

▼ **Ettevõttel on pidev transpordilahendus Baltic Link igapäevaselt sõitmas liinil Tallinn-Riia-Kaunas, mis võimaldab regulaarseid kaubatarneid üle Baltikumi. Fotol BLS´i laohoone Assakul.**

toimetaja Harry Tuul
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

TOOTMISMAHU KASV

Tööstus sirutab tiibu

"Nüüd võib näha, et töö tulemus hakkab ka statistikas avalduma," kommenteeris Eesti tööstusettevõtete 10protsendist mahu kasvu kaubandus-tööstuskoja peadirektor Mait Palts.

URMO ANDRESSOO
urmo.andressoo@aripaev.ee

Äripäev

Just nõnda paljuga suutis Eesti töötlev tööstus tänavu märtsis mulluse aasta sama ajaga võrreldes rohkem toota, selgub värskest statistikaameti andmestikust. Kasv on olnud laiapõhjaline – eelmise aasta tulemusi ületas enam kui kolmandik tööstusharudest. Suurematest harudest vähenes ainsana tootmine vaid elektroonikas.

Tegu on ettevõtjate viimase paari aasta külvi tulemiga, tõdes Palts, viidates sektori viimaste aastate pingutustele nii investeeringute kui ka uute klientide ja turgude otsimisel. "Need on tavaliselt pikad protsessid ning tulemused jõuavad kätte arvestatava viitajaga," tõdes Palts.

Põhjamaade mõju

Pea 70% toodetud kaubast müüdi märtsis välisturgudele. Kokku kasvas märtsikuude võrdluses eksport 11%. Mahu kasvu vedasid suurematest sektoritest ehitusmaterjali-, metalli- ja puidutööstus.

Paltsi sõnul annab valdkondi arvestades tooni just ehitustegevuse taastumine lähiturgudel. "Ettevõtjad on saanud uusi tellimusi ning tootmisvõimsus on sellise kasvu toetamiseks olnud ka piisav," selgitas Palts.

Ta möönab, et väga suur mõju on siinse tööstuse käekäigule olnud Soome ja Rootsi majanduse taastumisel. Soome puhul peab Palts oluliseks just mullu langetatud poliitilisi otsuseid. "Soov saada riigi finantsolukord kontrolli alla, taastada avaliku sektori efektiivsus, moderniseerida tööõigust ja alandada ettevõtete maksukoormust," loetles ta. Kuigi osa muudatusi on alles töös, mõjusid uued suunad Paltsi sõnul põhjanaabritele värskendavalt ning andsid vajalikku optimismi. "Seega ei ole tegemist millegagi, mis oleks juhtunud viimastel kuudel. Põhjuseid tuleb otsida ikka aastatagusest ajast," selgitas Palts.

"Kui kõik sõltuks vaid välisturgudel toimuvast, võiks lähim aasta kujuneda üsna edukaks," sõnas Palts tulevikku kiigates. Suuremat ohtu ettevõtete edukusele võib tema sõnutsi näha sisepoliitikas, viitas ta sellele, et ettevõtjad on Jüri Ratase valitsuse kavandatud maksupoliitikaga selgelt rahulolematud.

"Nagu Soomes oli näha, andis ettevõtjatele hea emotsiooni eelkõige see, kui uus valitsus lubas avaliku sektori efektiivsusega tõsiselt tegeleda ja muuta ettevõtlusega seotud regulatsioone paindlikumaks ning vähendada maksukoormust. Meil selliseid sõnumeid vastu panna kahjuks ei ole," võrdles Palts, kelle hinnangul oleks abi ka väikestest sammudest, näiteks nagu vähem bürokraatiat välistööjõu kasutamisel, selgem ülevaade riigiaparaadi toimimisest või uute ettevõtlust puudutavate maksude ärajätmine. "Kui ettevõtja saaks keskenduda ainult oma põhitegevusele, kartmata pidevalt riigi "tuge", siis läheks tal ka märksa paremini," illustreeris Palts.

16

protsenti suurenes märtsis metallitööstuse toodangu maht võrreldes eelmise aasta sama ajaga.

"Kui ettevõtja saaks keskenduda ainult oma põhitegevusele, kartmata pidevalt riigi "tuge", siis läheks tal ka märksa paremini.

kaubandus-tööstuskoja peadirektor Mait Palts

Liimpuitkilpe tootva Ecobirch ASi tegevjuht Gert Rahnel loodab sellest aastast ettevõtte ajaloo parimat.
FOTO: VEIKO TÕKMAN

KOMMENTAAR

Tööstussektori kasvuväljavaade on lähiajal hea

TÕNU MERTSINA
Swedbanki peaökonomist

Selle aasta alguses on euroala majanduskasv tugev olnud ning aprillis tõusis selle ostujuhtide indeks kuue aasta kõrgeimaks.

Ettevõtete tellimused kasvavad ja tööhõive ärisektoris suureneb. Tarneajad on euroalal veidi pikenenud ehk nõudlus võib olla pakkumisest suurem. See näitab, et ka teises kvartalis võib euroalal mõõdukas kasv püsida. Samas on hinnad tõusmas. Nii müügi- kui ka sisseostetud kaupade ja teenuste hinnad kasvasid euroalal kuue aasta kiireima tempoga. Selle taga on peamiselt maailmaturul toorainehindade (kütus, toit, metallid) tõus. Nii tootja-, ekspordi- kui ka impordihinna kasv on järsult kiirenenud ka Eestis. Põhjuseks samuti kallinenud toorained. Euroopa riikide võrdluses paikneb Eesti oma selleaastase tootjahindade kasvuga keskmisel positsioonil.

Meie (Swedbanki – toim) hinnangul toetavad paranenud välisnõudlus ja müügihindade kasv lähikuudel tööstussektori tootmismahu ja käibe kasvu. Tööstussektori tootmismahu ja ekspordi kiire kasv viitab ka SKP esimese kvartali tugevale kasvule.

Küsimusele, mida saab Eesti ettevõtja ise välisturgudel edu saavutamise nimel ära teha, vastas Palts, et enim tuleb õppida just seda, kuidas ärisuhteid luua, hoida ning viljakamat koostööd teha. "Äri käib ikka inimeste vahel," tõdes ta. Samuti võib kaubanduskoja juhi sõnul olla praegu ka madalate intresside tõttu mõistlik investeerida. "Kas Eestis tootmise laiendamisse või miks mitte ka tegevuse laiendamisse välisturgudel mõne välisettevõtte omandamise kaudu," näitlikustas Palts.

Parim aasta ootuses

Kahe aasta lõikes pea 12protsendise tõusu on statistikaamet ära märkinud puidutööstuses. Kasest ja männist liimpuitkilpe tootva Ecobirch ASi tegevjuht Gert Rahnel kinnitas, et Eesti puidutööstusel läheb praegu väga hästi. "Ei taha küll ära sõnuda, kuid ootame ka enda ettevõttelt aegade parimat aastat," sõnas ta. Konkreetseid numbreid, kui palju kasum või käive sel aastal kasvab, Rahnel igaks juhuks öelda ei söandanud. Eelmisel aastal oli ettevõtte käive 12 miljonit ja kasum pisut üle miljoni euro.

Rahneli sõnul on Eesti puidutööstusel hea minek juba vähemalt 4–5 aastat, kui mitte kauemgi. "Öeldakse, et meie sektor on tavaliselt see, kes läheb kõige kiiremini kriisi ja kes tuleb kõige kiiremini ka kriisist välja. Meie järgi on hea vaadata, kuidas ülejäänud majandus käituma hakkab," rääkis ta. Põhjus lihtne – raskel ajal keegi ju eriti midagi ei ehita.

Ecobirchi tootmismaht kasvas eelmisel aastal peamiselt sellest, et Ameerika Ühendriikidest saadi kliente juurde. "Me toodame ja müüme enamasti eksporti. Mida sa ikka Eestis müüd, siin on vähe tarbijaid," ütles Rahnel. Eesti puidutööstusel tervikuna on tema sõnul tootmismaht kasvanud peamiselt sellepärast, et Skandinaavia riikidel läheb hästi. "Seal ehitatakse järjest rohkem, samas liigub Skandinaavia tööstus odavamatesse riikidesse edasi," selgitas ta.

Puidusektorist veelgi kõrgemale on küündinud metalli valdkond. Mulluse ja tänavuse märtsikuu maht erines üle 16 protsendi. Statistika peab paika, tõdes metallitööstusettevõtte Favor ASi juhatuse esimees Mart Proos numbreid enda ettevõtte konteksti asetades. "Kui võrrelda selle aasta esimest kvartalit möödunud aasta omaga, siis tõus mahus ongi tõenäoliselt 10–15, võib-olla isegi enam protsenti," sõnas ta.

Esmase turu tõusu põhjusena näeb Proos terase hinna kasvu, mis omakorda jätab jälje toodete hinnale ning seeläbi ettevõtte käibele. Terase hinna tõusu kõrval on Proosi sõnutsi kasvanud aga ka Favori tellimismaht.

Küsimusele, kuidas saaks riik tööstusele hoogu juurde lükata, vastas Proos, et lihtsat lahendust avalikust sektorist tulla ei saa. Konkurentsivõime kasvatamiseks on tema sõnutsi enim ära teha ettevõtjail endil, just efektiivsuse suurendamise ja automatiseerimisse investeerimisega. "Kui me ise ennast ei aita, siis vaevalt et erinevate administratiivsete käikudega seda teha saab," nentis Proos.

AHK Deutsch-Baltische Handelskammer in Estland, Lettland, Litauen
Saksa-Balti Kaubanduskoda
Eestis, Lätis, Leedus

TAASTUVENERGIA KASUTAMINE TÖÖSTUSES

Hea võimalus leida Saksa koostööpartnereid!

Saksa-Balti Kaubanduskoda korraldab 16. mail kell 10-16 konverentsi teemal „Taastuvenergia kasutamine tööstuses". Konverents toimub Tallinnas Nordic Hotel Forumis (Viru väljak 3). Osalemine on kõigile tasuta.

15. mail organiseerime ärireisi Saksa ettevõtjatele, kes on huvitatud koostööst Eesti firmadega:

Bilfinger GreyLogix GmbH
www.greylogix.com/energy-environment/
Soovib saada kontakti energiaala projektiplaneerijate ja -arendajatega, energiaseadmete tootjate ja operaatoritega.

Classen Apparatebau Wiesloch www.caw-wiesloch.de
Otsib kontakte firmadega, kes kaasajastavad või laiendavad oma tootmisseadmeid ning kes on huvitatud protsessikuumutitest või soojuse tootmisest.

ENSPAR Biogas GmbH www.enspar.de
Otsib kliente ja Baltikumi edasimüüjaid biogaasiseadmetele, purustamis- ja doseerimisüksustele, kääritusjääkide steriliseerimis- ja pastöriseerimismoodulitele.

Holzenergie Wegscheid GmbH www.holzenergie-wegscheid.de
Soovib leida puidugaasiseadmete osas uusi kliente ja edasimüüjaid Baltikumis.

H-Tech GmbH & Co. KG www.h-tech.de www.h-rotoren.com
Otsib koostootmisjaamade, tuuleturbiinide ja soojuspumpade edasimüüjaid ning monteerijaid.

Schmack Biogas GmbH www.schmack-biogas.com
Soovib kohtuda biogaasiseadmeid vajavate ettevõtetega, ka projektiarendajate ja inseneribüroodega.

Wulf Johannsen KG GmbH & Co. www.wulf-johannsen.de
Huvitub koostööst mootorite müügi, hoolduse ja remontimisega tegelevate ettevõtetega.

Younicos AG www.younicos.com
Soovib kohtuda ettevõtetega, kes tunnevad huvi energiasalvestussüsteemide vastu või tegelevad nende edasimüügiga.

Supported by:
Federal Ministry of Economics and Energy
on the basis of a decision by the German Bundestag

MITTELSTAND GLOBAL
ENERGY SOLUTIONS MADE IN GERMANY

Kohtumistele ja konverentsile registreerimine kuni 8. maini:
Marge Aedna
tel. 6276 944
marge.aedna@ahk-balt.org

Tallinna Toidumess

FOOD FAIR Toidumess Tallinn 25.-27.10.2017

Toiduained ja joogid
Restoranide, hotellide, kaupluste sisustus ja mööbel
Köögiseadmed ja vahendid suurköökidele
Lauakattevahendid, nõud, serveerimistarbed
Pakkeseadmed ja -materjalid
Seadmed ja vahendid toidu tootmiseks, säilitamiseks, müügiks
Hügieenitarbed, puhastusvahendid, jäätmekäitlus
Infotehnoloogia ja juhtimise vahendid, e-kaubandus
Toidu transport ja logistika
Ajakirjad, raamatud
Koolitus, erialaliidud
Muud valdkonnaga seotud tooted ja teenused

25 aastat years

Registreerimine soodustingimustel
tallinnfoodfair.ee

PROFEXPO

25.-27.10.2017

KINNISVARA

Arsenali keskus jääb Rosimannuse tõttu suurrentnikuta

Keskerakondlik Tallinna linnavõim tegi poliitilise otsuse, et Põhja-Tallinna linnaosa valitsus ei koli Arsenali keskusesse, mille ühe omanikuna tuli eelmise aasta lõpul varjust välja reformierakondlane Rain Rosimannus.

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee
Äripäev

Põhja-Tallinna linnaosa vanem Raimond Kaljulaid sõnas, et Tallinna linnapea kohusetäitja Taavi Aasa poliitilise otsuse taga oli riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni järeldus, mille järgi näis riigiettevõttele kuulunud Arsenali kinnistute müük kahtlane ja kahjustas riigi mainet.

Kaljulaid märkis, et selles asjas ei ole ükski fakt eraldi võetuna probleem – nii võis Rosimannus olla partnerite ringis, kes erastasid riigile kuuluvaid objekte ajal, kui Riigi Kinnisvara nõukogu esimees oli Taavi Rõivas.

"See oleks pidanud aga olema avalik ja kõigile kohe teada. Siis oleks ka avalikkusel olnud võimalik kohe asjaolusid uurida, näiteks küsida müügipakkumiste esitamise lühikeste tähtaegade kohta jne," selgitas Kaljulaid.

Samuti ei ole tema arvates lõpuni veenev Rosimannuse põhjendus, et muidu oleks Savisaare linnavalitsus hakanud keskust ahistama.

"Paljud on tähelepanu juhtinud ka sellele, et osalus avalikustati üsna kohe pärast seda, kui Rõivas ei olnud enam peaminister. Kui Rosimannuse osalus oleks tulnud avalikuks Rõivase peaministriks oleku ajal, oleks see kindlasti olnud märksa suurem skandaal," arvas Kaljulaid.

Tema sõnul tekitavad paratamatult küsimusi tipptasemel erakondlikud seosed ning osaluse varjus hoidmine.

Rosimannus ei ole lobistamas käinud

Küll kinnitas linnaosa vanem, et Rosimannus ei ole tema juures teinud mingit lobitööd Arsenali keskuse kasuks ning kohtunud on nad sel teemal täpselt ühe korra, enne Äripäeva artikli ilmumist jaanuaris. "Ta tahtis, et ma kuuleksin seda infot tema käest, mitte ajakirjandusest, mis oli väga õige," lisas Kaljulaid.

Ühtegi ametlikku otsust Põhja-Tallinna linnaosa valitsuse kolimiseks Arsenali keskusesse linnavõim teinud ei olnud, kolimine oli alles idee tasandil. Küll oli peetud läbirääkimisi.

Kaljulaidi sõnul on kahju kaotatud ajast ja tööst, mida mitte ainult tema, vaid ka paljud linnaosa juhtkonnas, aga ka Arsenali keskuse juures, on teinud.

"Kuid midagi ei ole teha – ühtegi lepingut ei ole enne olemas, kui mõlemad pooled on sellele alla kirjutanud. Arsenali keskus on väga hästi teostatud lahendus, seda juhivad meeldivad ja asjalikud inimesed, kes on korduvalt panustanud ka kohaliku kogukonna murede lahendamisse. Soovin sellele keskusele igal juhul edu ja võin kinnitada, et linn ei ole teinud ega tee keskuse tegevusele loomulikult mingeid takistusi. Samuti linnaosa," lausus Kaljulaid.

Arsenali keskuse kodulehe andmetel on neil sel aastal valmimas 3500 m² kontoripinda.

Kuna linnaosa valitsuse kolimisvajadus ei ole kuhugi kadunud, eriti vajavad uusi ruume sotsiaalhoolekande osakonna töötajad, siis Kaljulaidi sõnul otsitakse uut lahendust.

Varjatud ärihuvid

Äripäev kirjutas jaanuaris, et Reformierakonna liikmel Rain Rosimannusel olid Arsenali keskuses aastaid varjatud ärihuvid, mis alles hiljuti optsiooni realiseerimisega avalikuks tulid. Rosimannus põhjendas investeeringu vormistamist (väikeosalus 4,65%) optsioonina sellega, et ei soovinud mõjutada Tallinna linnavalitsust projekti hinnates ja sellele lube andes tema erakondlikust taustast.

Rosimannuse investeering oli optsioonina varjatud tema hea tuttava, investeerimispankuri ja kinnisvaraarendaja taustaga Aadu Oja nimele, kes on kaubanduskeskuse omanikfirma Arsenal Center OÜ juht ja üks omanikest. Rosimannus vormistas end Singapuri ettevõtte kaudu keskuse ametlikuks osanikuks alles eelmise aasta lõpul.

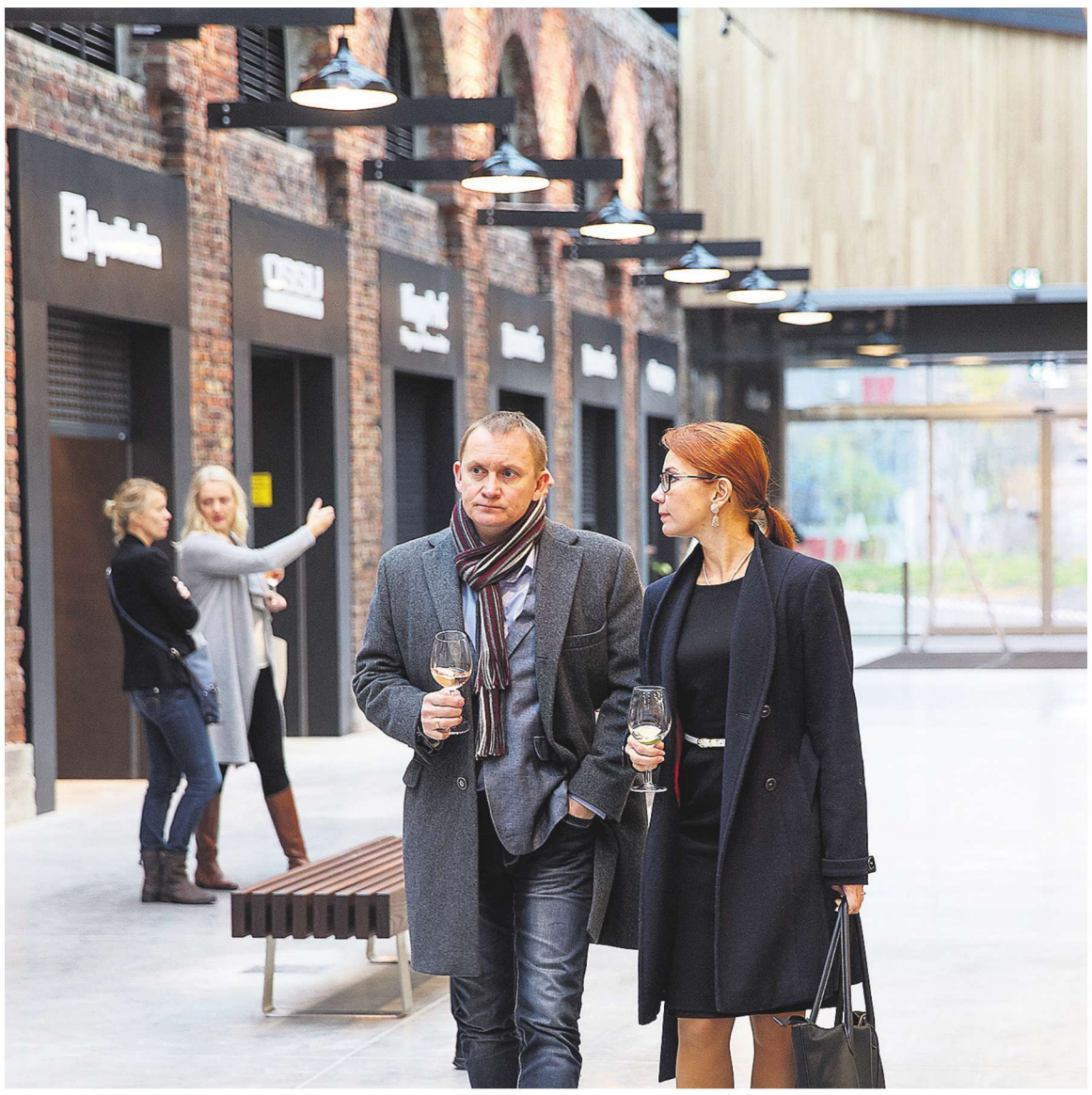

▲ **Rain Rosimannus koos abikaasa Keit Pentus-Rosimannusega eelmise aasta sügisel Arsenali keskuse avamispeol. Veidi aja pärast tuli avalikuks, et Rosimannus kuulub ka keskuse omanike hulka.** FOTO: RAUL MEE

Rosimannus põhjendas optsiooni sellega, et toona oli Tallinnas võimul linnapeana Edgar Savisaar. "Kogu arendus pidi toimuma täies elujõus Savisaare võimu all olevas Tallinnas ja meil puudus täielik kindlus, et minu erakondlik taust ei saa ettekäändeks linnavõimu erapoolikule suhtumisele, mis võiks kogu arenduse ja teiste projekti investorite huve kahjustada," rääkis Rosimannus Äripäevale.

Pärast Äripäeva loo ilmumist kirjutas Eesti Päevaleht, et 2011. aastal tahtis AS Infortar E-Arsenali kinnistuid osta kahel kortal, pakkudes riigifirmale tänases väärtusgus 5,4 miljonit eurot (84 miljonit krooni, mis oli üle 30 miljoni krooni alghinnast rohkem). Nõukogu käsul tühistati mõlemad müügiprotsessid ja pakkumused lükati põhjendusteta tagasi. "Ju me ei olnud ikka need "õiged võitjad"," meenutas Infortari juht Ain Hanschmidt kümne aasta taguseid sündmusi.

RKAS pani kunagise sõjatööstuse Arsenal kinnistud müüki 2012. aasta mais. Kolm nädalat kestnud enampakkumisel osales vaid Arsenal Center OÜ, kes ostis kinnistu 1,52 miljoni euroga, mis oli tuhat eurot kallim kui enampakkumise alghind. RKASi nõukogu juhtis tol hetkel Taavi Rõivas.

AMET

Padar: raske on lahkuda

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Mandri ja suursaarte vahel ühendust korraldava laevandusfirma TS Laevad juht Kaido Padar teatas, et lahkub ametist ja liigub erasektorisse Eesti Talleksit juhtima.

Tallinna Sadama juhatuse esimees ja TS Laevad nõukogu esimees Valdo Kalm märkis Padarit tehtu eest tänades, et TS Laevad on väga heas seisus ning saavutatud on teatav stabiilsus.

Padari sõnul on tema suur unistus panna end erasektoris proovile. Valdusfirma Eesti Talleks on kinnisvara-, auto- ja hulgikaubanduskontsern, kuhu kuulub kümme ettevõtet, milles töötab 118 inimest. Talleksi ajalugu ulatub aastasse 1944, mil alustas tööd Eesti NSV põllumajanduse rahvakomissariaadi Tallinna Remonditehas. Hiljem tunti Talleksit Tallinna Ekskavaatoritehase nime all. 1990. aastate alguses sai toonasest Tootmiskoondis Talleksist Eesti Talleks AS.

Padar asub ettevõtte juhatuse esimehe kohale augustis, sinnani jätkab ta tööd TS Laevade juhatuses.

Lähiajal kuulutab Tallinna Sadam välja tütarettevõttele uue juhatuse esimehe otsingu.

"Parvlaevade projekt näitas seda, et kui riskid realiseeruvad, siis realiseeruvad nad kõik ja rohkemgi veel," kirjeldas tööd TS Laevades Padar.

Suuri murekohti enam ettevõttes pole, saab vaid paremaks minna. Kui saaks veel iseteeninduskassad ja teha ära ka teeninduskoolitused, oleks süda rahul.

▲ TS Laevade augustis lahkuv juht Kaido Padar.
FOTO: TIIT BLAAT / EKSPRESS MEEDIA / DELFI

Miks lahkute TS Laevade juhi kohalt? TS Laevade fookus on olnud parvlaevadel ja mul on hea meel öelda, et meie tööd on märgatud. Selle märkamise kaudu on mulle tulnud mitu päris huvitavat pakkumist. Üks neist oli Eesti Talleks. Meil tekkis ettevõtte omanike ja nõukoguga hea klapp visiooni ja eesmärkide koha pealt, mis viiski selleni, et võtsin pakkumise vastu.

Mul polnud tegelikult plaani lahkuda. Sellepärast tegimegi ülemineku aja nii pikaks – kolm kuud pole tavapärane lahkumise aeg. Siiski on suveperiood tulemas ja töömaht on suur.

Ütlesite, et pakkumisi oli teisigi. Mille poolest Eesti Talleks just huvi pakkuma hakkas? Jah, pakkumisi tiksus umbes viimane kuu-poolteist. Eesti Talleksiga olime lihtsalt väga õigel lainel. Ma tunnen sealt nõukogu inimesi ja pakkumine tuli kuidagi jutu sees ning ühel hetkel olimegi laua taga.

Võin öelda, et otsus ei olnud kerge. Oli raske anda selgitusi nõukogu ja töötajate ees – inimeste ees, kellega olime iga päev koostööd teinud ja hakkama saanud ühe väga emotsionaalse projektiga. See oli raske.

Olin TS Laevade juhi kohal 2015. aasta detsembrist. Parvlaevad on kohale toodud ja nad sõidavad, partnerid on valitud, piletisüsteem toimib. Suuri murekohti enam ettevõttes pole, saab vaid paremaks minna. Kui saaks veel iseteeninduskassad ja teha ära ka teeninduskoolitused, oleks süda rahul.

Kui meenutaksite viimase kahe aasta peale... Ei taha (naerab). Ei, tahan ikka, räägi-räägi.

...mingit sündmust tööl, mis enim meelde jäi, siis mis see oleks? Eks kõik on olnud palju emotsionaalsem, kui ma oskasin ette kujutada. Parvlaevade projekt näitas seda, et kui riskid realiseeruvad, siis realiseeruvad nad kõik ja rohkemgi veel. Kindlasti jäävad meelde positiivsed kokkulepped laevatehastega trahvide suurendamise teemal. Hiiumaa oli dokis, laevad polnud kohal... Oli väga raskeid hetki, kuid – lõpp hea, kõik hea.

Kas loodate, et uues töökohas enam nii pingeliseks ei lähe? Ma ei harjunud lõpuni ära avaliku tähelepanuga. Minu jaoks pole ma endiselt avaliku elu tegelane ja iga päev meediaväljaannetele kommentaare anda oli minu jaoks raske. Kuid meil oli kindel kokkulepe, et oleme avatud ja läbipaistev ettevõte. Muus osas on hea pinge edasiviiv jõud, kuid loodan, et meedia tähelepanu jääb vähemaks.

Olete öelnud, et teie suur unistus on töötada erasektoris. Miks? Ma olen üksteist aastat töötanud riigiettevõttes. Kuigi mu hea ülemus Valdo Kalm ütles, et era- ja avaliku sektori vahel pole erinevust, siis inimesed tahavad oma naha peal ikka ära proovida. See oligi peamine põhjus, miks otsustasin lõpuks TS Laevadest ära minna. Kas ka tegelikult on mingeid erinevusi, seda oskan kindlasti öelda oktoobris.

KAUBANDUS

Apranga kasvab jõuliselt

Apranga müük on Eestis jõuliselt kasvanud, selgub ettevõtte börsiteatest.

Leedu rõivamüüja jaekäive oli aprillis 15,6 miljonit eurot. Aastaga käive ei muutunud. Jaanuarist aprilli lõpuni oli Apranga jaekäive 63,4 miljonit eurot – aastaga kasvas see 6,2 protsenti. Leedu müük suurenes 4,2, Läti oma 2,7 ja Eesti oma 19,6 protsenti.

ÄRIPÄEV.EE

LÜHIDALT

Korteriühistud kavatsevad riigi kohtusse anda

Kohtla-Järve ja Kiviõli korteriühistud, kus asuvad riigile loovutatud korterid, ei ole riigilt saanud makseid kahe kuu arvete eest. Kui niisamuti läheb aprillikuu arvetega, siis kavatsevad ühistud need võlad kohtu kaudu välja nõuda, kirjutas Põhjarannik.

Omanikke, kes oma korteri – sageli koos suurte võlgadega – riigile loovutavad, on üha rohkem ning mõningatel juhtudel ulatuvad võlasummad üle 1000 euro. Põhjarannik kirjutas, et viimase kuu jooksul on Kohtla-Järvel riigile üle antud kümmekond korterit, veebruaris loovutas Kohtla-Järve linn riigile aga 31 tühjalt seisnud munitsipaalkorterit.

Põhjarannikul ei õnnestunud rahandusministeeriumilt eelmise nädala jooksul kommentaari saada, vaatamata saadetud kirjadele ja telefonikõnedele.

CONTRACTOR
STEEL CONSTRUCTIONS

OÜ Contractor pakub teraskonstruktsioonide värvimise teenust.

- Haaveldus terashaavlitega. Vajadusel katmine.
- Värvikamber 15 m x 4 m x 4m, max det. kaal 5 t.
- Kvaliteet vastab nii Soome kui ka Norra standarditele.

tel 50 93 980, www.contractor.ee, info@contractor.ee, Puidu 1, Kohila.

TÖÖTUKASSA

Tööl käijad saavad oskusi lihvida

Mais lisanduvad töötukassa teenuste hulka tööl käivatele inimestele mõeldud teenused.

Toetatakse kutse-, kõrg- või rakenduskõrghariduse omandamist, kuni aasta kestvatel tööturukoolitustel osalemist ja kvalifikatsiooni tõendava dokumendi saamist. Tööandjad saavad taotleda töötajate koolitamiseks koolitustoetust.

Töötukassa juhatuse esimehe Meelis Paaveli sõnul on uued võimalused mõeldud töötajatele, kelle oskused vajavad tööelus jätkamiseks täiendamist – näiteks erialase hariduseta, vananenud oskuste, puuduliku eesti keele oskusega või tervise tõttu ameti vahetamist vajavatele inimestele.

Töötukassa toetab ameti õppimist, millel on kasvav tööjõuvajadus ja kus juba praegu on töökäte puudus, näiteks informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia; metsanduse ja puidutööstuse; arvestusala; sotsiaaltöö; metalli- ja masinatööstuse; keemia ja plastitööstuse; energeetika ja kaevandamise ning tervishoiu valdkonnas. Lisaks eesti keele ja IKT õppevaldkonna koolitusi.

Tööandjad saavad taotleda toetust värbamiseks kasvava tööjõuvajadusega ametisse.

ÄRIPÄEV.EE

TASUB TEADA

Töötukassa prognoos

Tasemeõppes õppijate arvuks prognoosib töötukassa tänavu 300, kokku toetatakse õppimist ligi 175 õppekaval 40 koolis.
Koolituskaardiga ümber- ja täiendusõppesse oodatakse 2400 inimest ning tööandja koolitustoetuse toel oma oskusi täiendavate töötajate arvuks hindab töötukassa 1000.
Uute teenuste kogumaht on sel aastal 3,6 miljonit eurot.

▲ **Maksu- ja tolliameti toonane peadirektor Marek Helm sai mullu ametnikest suurimat palka.** FOTO: ANDRES HAABU

EDETABEL

Nimekirjas hulgaliselt õigusvaldkonna töötajaid

ametnik	aasta kogutasu, €	keskmine kuutasu, €
Marek Helm, maksu- ja tolliameti peadirektor	79 100	6592
Priit Sauk, maanteeameti peadirektor	69 600	5800
Priit Pikamäe, riigikohtu esimees	63 492	5291
Riho Terras, kaitseväe juhataja	63 223	5269
Ivo Pilving, riigikohtu halduskolleegiumi esimees	62 063	5172
Hannes Kiris, riigikohtu kriminaalkolleegiumi esimees	62 063	5172
Villu Kõve, riigikohtu tsiviilkolleegiumi esimees	62 063	5172
Urmas Reinola, Tallinna ringkonnakohtu esimees	59 994	4999
Meelis Eerik, Harju maakohtu esimees	59 841	4987
Rene Arikas, veeteede ameti peadirektor	59 762	4980
Kersti Kerstna-Vaks, Tartu ringkonnakohtu esimees	59 566	4964
Ahti Kuningas, MKM transpordi asekantsler	59 399	4950
Ando Leppiman, MKM energeetika ja ehituse asekantsler	58 500	4875
Taavi Rõivas, peaminister (kuni 23.11.2016)	57 024	5184
Liivi Loide, Tartu maakohtu esimees	56 885	4740
Merike Saks, MKM kantsler	56 632	4719
Taavi Kotka, MKM side ja riigi infosüsteemide asekantsler	56 001	4667
Steven-Hristo Evestus, juhtiv riigiprokurör	55 901	4658
Margus Gross, Viru ringkonnaprokuratuuri juhtivprokurör	55 416	4618
Ulvi Loonurm, Tallinna ringkonnakohtu tsiviilkolleegiumi esimees	55 199	4600
Ivi Kesküla, Tallinna ringkonnakohtu kriminaakolleegiumi esimees	55 018	4585
Tiina Pappel, Tartu ringkonnakohtu halduskolleegiumi esimees	54 833	4569
Valeri Kutuzov, PPA lennukite eskadrilli ülem	54 781	4565
Kaire Pikamäe, Tallinna ringkonnakohtu halduskolleegiumi esimees	54 762	4563
Aarne Sarjas, Tartu ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumi esimees	54 762	4563
Ülle Madise, õiguskantsler	54 451	4538
Dilaila Nahkur-Tammiksaar, juhtiv riigiprokurör	54 335	4528
Lea Kivi, riigikohtu liige	54 142	4512
Jüri Põld, riigikohtu liige	54 117	4510
Alar Karis, riigikontrolör	54 096	4508
Jaak Luik, riigikohtu liige	54 079	4507
Kai Kullerkupp, Tartu ringkonnakohtu tsiviilkolleegiumi esimees	54 078	4506
Rivo Reitmann, maksu- ja tolliameti peadirektori asetäitja	54 017	4501
Saale Laos, riigikohtu liige	54 016	4501
Siim Raie, muinsuskaitseameti peadirektor	54 000	4500

ALLIKAS: INFOPANK.EE

TÖÖTASU

Ministrist parem: riigiametnike tasude edetabel

Eelmisel aastal teenis 35 riigiametnikku töö eest suuremat tasu kui rahandusminister Sven Sester, kes oli kõige suurema kogutasuga minister.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee
Äripäev

Sester teenis kuus keskmiselt 4500 eurot.

Ametnike tasude ülevaatest selgub, et eelmisel aastal teenis Eesti ametnikest kõige suurema tasu praeguseks ametit vahetanud maksu- ja tolliameti peadirektor Marek Helm.

2015. aasta tasude põhjal koostatud edetabelist selgus, et Eesti kõige kallim riigiametnik oli samuti praeguseks ametist lahkunud majandusministeeriumi asekantsler Taavi Kotka. Talle järgnes siis Helm. Värskest tabelist ilmneb, et mullu Kotka sissetulek langes ning kõige kallim riigiametnik oli Helm.

Helm teenis kuus keskmiselt 6592 eurot, Kotka 4667 eurot. Põhipalgale maksti eelmisel aastal Helmile juurde 9500 eurot, Kotkale 8846 eurot, seda nn muutuvpalga-

Iga sülearvutiga kingitus – Kaspersky Internet Security

Sülearvuti Dell Inspiron 13 5378
13,3 | Intel® I5-7200U | 256GB SSD | 8GB DDR4 | 1,71 kg
~~999.-~~ 899.-
Kuumakse: 25.50 /kuus

Sülearvuti Dell Vostro 15 3568
15,6 FHD | 256GB SSD | Intel® I5-7200U | 8GB DDR4 | 2,18 kg
~~699.-~~ 599.-
Kuumakse: 17.- /kuus

Sülearvuti Asus VivoBook R416NA
14,1 FHD | 128GB SSD | Intel® N4200 | 4GB DDR4 | 1,5 kg
~~589.-~~ 475.-
Kuumakse: 13.85 /kuus

Juubelikampaania - Shoppa soodsalt ja võida auhindu
Ostjate vahel loosime välja kohviautomaadi+100 tassi kohvi ja kolm drooni

iTshop Arvuti-, büroo- ja hobikaubad
25 aastat alates 1992

Rakvere: Müük ja hooldus	Rakvere: Jaemüük	Pärnu: Müük ja hooldus	Tallinn: Müük ja hooldus	Jõhvi: Müük ja hooldus	Tartu: Müük ja hooldus	Viljandi: Müük ja hooldus	E POOD 24H
Rägavere tee 37	F.G. Adoffi 11	Papiniidu 5A/1	Väike Paala 1	Narva mnt. 5	Turu 45B	Kivi 2	www.itshop.ee
Tel. 322 3456	(Kroonikeskus)	(Sillakeskus)	(Siemensi maja)	(Bussijaama vastas)	(Sepa keskus)	(Leola ärikeskus)	Tel. 443 3141
Mob. 51 30 349	Tel. 322 5410	Tel. 443 3141	Tel. 601 0000	Tel. 335 6253	Tel. 731 0737	Tel. 433 3122	Mob. 50 94 085
rakvere@itshop.ee	krooni@itshop.ee	parnu@itshop.ee	tallinn@itshop.ee	johvi@itshop.ee	tartulk@itshop.ee	viljandi@itshop.ee	epood@itshop.ee

Uus asukoht

Ohvitserid said suurt lisatasu

riigiametnik	aasta jooksul teenitud põhipalk, €	aasta jooksul teenitud lisatasud, €
kõrgem ohvitser sõjalises esinduses NATO ja ELi juures (ametis 01.12.2016-09.12.2016)	17 150	21 336
Reet Ortus, maanteeameti teeregistri haldur (0,8 koormusega)	17 815	12 364
sõjaline esindaja NATO ja EiL juures (ametis kuni 31.07)	30 913	11 107
Toomas Kiho, peaminister Taavi Rõivase nõunik (0,25 koormusega, ametis kuni 23.11)	10 894	10 851
Svetlana Raudonen, maksu- ja tolliameti tollipoliitika rakendamise talituse juhataja	10 850	10 601
Marek Helm, maksu- ja tolliameti peadirektor	69 600	9500
Egle Käärats, sotsiaalministeeriumi tööala asekantsler	44 427	8880
Taavi Kotka, MKM side ja riigi infosüsteemide asekantsler	47 155	8846
Steven-Hristo Evestus, juhtiv riigiprokurör	47 386	8515
Ando Leppiman, MKM energeetika ja ehituse asekantsler	50 107	8393
Andrus Rahnu, PRIA otsetoetuste osakonna juhataja	33 375	8350
Taavi Pern, Põhja ringkonnaprokuratuuri juhtivprokurör	45 569	8320
Ahti Kuningas, MKM transpordi asekantsler	51 210	8189
Dilaila Nahkur-Tammiksaar, juhtiv riigiprokurör	46 231	8104
Avo Veske, KVÜÕA täiendusõppe keskuse ülem	18 464	7905
Merike Saks, MKM kantsler	48 735	7897
Kirsti Loit, sotsiaalkindlustusameti piirkonna klienditeeninduse juht	18 788	7857
Silvia Azojan, sotsiaalkindlustusameti jurist	17 766	7515
Karolin Soo, maksu- ja tolliameti peajurist (ametis kuni 31.10)	31 788	7500
Maia-Liisa Anton, haridus- ja teadusministeeriumi peaekspert	10 616	7325
Märt Kraft, kaitseministeeriumi riigi julgeoleku volitatud esindaja (ametis kuni 06.03)	6655	7320
Ain Tatter, MKM teede- ja raudteeosakonna juhataja	40 320	7300
Kaitseväe Logistikakooli kooliveebel	9340	7291
Reet Kull, sotsiaalkindlustusameti piirkonna klienditeeninduse juht	19 002	7260
Tiit Rebane, MKM õigusosakonna juhataja	38 242	7120

Möödunud aastal enim lisatasusid saanud ametnik teenis palgalisa oma põhipalgast rohkem.

na, mille hulka arvatakse ametnikule makstud tulemuspalk, preemia ja lisatasu täiendavate tööülesannete eest.

Helmi asetäitja oli alates oktoobrist Rivo Reitmann, kes on alates jaanuarist peadirektori asetäitja peadirektori ülesannetes. Reitmanni keskmine kogutasu oli mullu 4501 eurot kuus. 1. juunist astub maksuameti uue juhina ametisse Valdur Laid.

Põhipalgast suuremad lisatasud

Ametnike teenitud lisatasusid kõrvutades jääb silma, et möödunud aastal enim lisatasusid saanud ametnik teenis palgalisa oma põhipalgast rohkem. Kõige rohkem lisatasusid maksis eelmisel aastal kaitsevägi kõrgemale ohvitserile Eesti sõjalises esinduses NATO ja Euroopa Liidu juures. Kõnealune isik teenis 2016. aastal lisatasusid üle 21 300 euro, mis on üle 4000 euro rohkem kui tema põhipalk. Ametnike tasude andmete järgi oli ta ametis vaid üheksa päeva.

Järgmine enim lisatasu teeninud riigiametnik sai kõrgemast ohvitserist pea 9000 eurot vähem palgalisa. 0,8 koormusega töötanud maanteeameti teeregistri halduri Reet Ortuse teenitud lisatasud moodustasid tema 2016. aasta põhipalgast 70 protsenti. Keskmiselt teeb see igas kuus 1030 eurot lisaraha.

Isikuid, kes teenisid lisatasuga pea teise palga põhipalgale lisaks, leiab Äripäeva koostatud edetabelist veelgi. Näiteks maksuameti tollipoliitika rakendamise talituse juhata Svetlana Raudonen teenis 10 850eurose aasta kogutasu juures möödunud aastal kokku 10 601 eurot lisatasusid.

Kaitseministeeriumi riigi julgeoleku volitatud esindajana märtsikuuni ametis olnud Märt Kraft teenis põhipalgast rohkemgi – möödunud aastal teenis ta märtsi esimese nädala lõpuni tööl oldud ajaga 6655eurose põhipalga juures 7320 eurot lisatasusid.

Ametnike arv vähenenud

Ametnike arv on aastaga vähenenud 1,6% ehk 317 inimese võrra ja avalik teenistus tervikuna on vähenenud 2,1% ehk 600 inimese võrra. Töötajate arvu vähendamise abil muudeti ka ametnike palku, mille kasvuks lisavahendeid ei eraldatud.

Ametnike keskmine kuu kogupalk oli möödunud aastal 1496 eurot ja keskmine põhipalk oli tänavu 1. aprilli seisuga 1452 eurot. Muutuvpalga osakaal oli ametnikel möödunud aastal keskmiselt kuu kogupalgast 6,1%.

Sooliselt jagunevad ametnikud pea võrdselt: 53% neist on naised ja 47% mehed. Kohalikes omavalitsustes on aga naissoost töötajate oluline ülekaal: naisi on 73% ja mehi 27%.

Vanuse poolest on pea pooled ametnikest nooremad kui 40. Kõige arvukama grupi ametnikkonnast moodustavad 31–40aastased ja 41–50aastased. Kõrgharidusega töötajate osakaal on ametnike seas 66% ja kohalikes omavalitsustes 77%. Kohalikes omavalitsustes on kõrgharidusega töötajate osakaal suurem, sest ametnike üldist näitajat mõjutavad riigiametnikest eriteenistujad, kellele ei ole kehtestatud kõrghariduse nõuet, aga kelle osakaal ametnikkonnast on suur.

KOMMENTAAR

Lisatasudel selged põhjused

SIMMO SAAR
kaitseväe pressiosakonna leitnant

Kaitseväelased asuvad välisteenistusse välisministeeriumi kaudu, kus nende põhipalk langeb olulisel määral – näiteks jääb Eesti sõjalise esindaja NATO ja Euroopa Liidu juures ametikohal teeniva kõrgema ohvitseri põhipalk alla 900 euro.

Kaitseväe palgataseme säilitamiseks määratakse välisteenistuses olles lisatasu, ka lisatasu maksmisel jääb välisteenistuses teeniva kaitseväelase palk ikkagi alla Eestis makstavale palgale.

NATO ja Euroopa Liidu juures teeninud kõrgema ohvitseri tabelis nähtavad üheksa päeva kajastavad kõrgema ohvitseri teenistust Eestis enne reservi arvamist pärast kolmeaastast välisteenistust.

KVÜÕA täiendusõppe keskuse ülem oli kuni eelmise aasta augustini välisteenistuses, logistikakooli veebel oli välisteenistuses detsembrini 2016 – sellest tulenevalt maksti ka neile välisteenistuses olles lisatasu.

POLIITIKA

Merkel kohtumisel Putiniga: sanktsioonid jäävad

Saksamaa kantsler Angela Merkel ütles pärast jahedat kohtumist Venemaa presidendi Vladimir Putiniga Sotšis, et Euroopa Liidu Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonid peavad jõusse jääma, kuna Ukraina konflikti lahendamisel on vähe edasiminekut.

Saksamaa kantsleri Angela Merkeli ja Venemaa presidendi Vladimir Putini eilne pressikonverents. FOTO: EPA

Ühisel pressikonverentsil Venemaa presidendiga ütles Merkel, et kõigepealt on vaja Minski protsessi elluviimiseks jõustada relvarahu, ja kutsus Vladimir Putinit üles seda võimalikuks tegema.

"Minu eesmärk on jõuda välja selleni, et saaksime Euroopa Liidu sanktsioonid lõpetada," ütles Merkel. "See aga sõltub," vahendas agentuur Bloomberg.

Merkel tunnistas, et ta ei ole rahul nn Normandia formaadi tööga, kus rahu sobitamisse on kaasatud Venemaa, Ukraina, Prantsusmaa ja Saksamaa. Samas paremat foorumit kõnelusteks paraku pole. Merkeli sõnul valitsevad Venemaaga ikka veel põhimõttelised erimeelsused. Sealhulgas konflikti põhjuste üle. Ükski osapool ei soovi siiski olukorra uut pingestumist.

Venemaa president ütles, et konflikti Ukrainas pole võimalik lahendada ilma otseste läbirääkimisteta Kiievi ja separatistide vahel.

Saksamaa on praegu G20 riikide juhtriik ning üks visiidi teemadest oli juulis Hamburgis toimuv G20 riikide tippkohtumine. Selle raames peaks toimuma ka USA presidendi Donald Trumpi ja Vladimir Putini esimene silmast silma kohtumine. Merkel kohtus Trumpiga märtsis Washingtonis.

Eilsel kohtumisel, mis kestis kaks tundi, võttis Merkel üles ka Venemaa rolli Süürias ja inimõigused Tšetšeenias. Putini sõnul pole Süüria konflikti võimalik lahendada ilma USA osaluseta.

Süüdistused sekkumises lääneriikide valimistesse tõrjus Putin pressikonverentsil kui tühja kuulujutu, mille tõstuseks pole mingeid fakte.

ÄRIPÄEV.EE

TEENINDUS

Raamideta tegutsev raamija

Mida suurem on raamide valik, seda enam saab kombineerida ja seda lihtsam on tööd teha, leiab Tallinnas raamimisteenust osutava OÜ Ramino Art tegevjuht Marko Liba.

VÄINU ROZENTAL
vainu.rozental@aripaev.ee
Äripäev

▶ Ramino Arti tegevjuht Marko Liba ütleb, et on raamimisäris juba päris kaua olnud, kuid naudib seda tööd jätkuvalt.
FOTO: ANDRAS KRALLA

"Kliendid on öelnud, et erinevaid raame näidates ajan ma neil pea sassi," muigab Liba. "Vanasti oli vaid kolme värvi raame – kuldne, hõbedane ja must. Kui pildil oli natukenegi sooje toone, kasutati kuldset raami."

Liba teab hästi, kuidas vanasti oli, sest tema isa ja ema alustasid Tartus 1994. aastal piltide raamimisega oma korteri köögis ja mõni aeg hiljem juba töökojas. Kui ema ja poeg Marko kolisid perekondlikel põhjustel Tartust Tallinna, hakkas kunstnikust ema raamimisteenust pakkuma pealinnas. Esmalt FIEna ja 2009. aasta novembris asutasid ema ja poeg firma Ramino Art.

Kogu kasum raamide all

Ettevõte tegutseb praegu kolmes poes ja ühes töökojas, kokku on müügipinda 600 ruutmeetrit. Eriti jõudsalt on Ramino Art edenenud viimastel aastatel ja tänu sellele jõudis ka Gaselli TOPi (488. koht).

Tegu on pereettevõttega – seitsmest töötajast viis on lähikondsed: ema Jelena Liba, pojad Marko ja Viktor ning nende naised. "Minu vanem vend elas aastaid välismaal ja tuli tagasi Eestisse 2014. aastal. Vend aitab firmat edendada," märgib Marko Liba. Poiste pensionärist isa tegeleb aga jätkuvalt piltide raamimisega Tartus. See on põhjus, miks Ramino Art ei ole laienenud poiste sünnilinna – et mitte isaga konkureerima hakata.

Ramino Arti 2015. aasta käive oli 160 474 eurot ja kasum 1428 eurot. 2016. aasta majandustulemused jäid samasse suurusjärku. "Et suurendada müüki, tuleb investeerida tehnikasse ja pildiraamide valikusse," põhjendab Liba väikest kasuminumbrit. "Meil on kolm kauplust, seega kujutage ette, kui palju peab näidiseid väljas olema ja milline laoseis meil on. Põhimõtteliselt kogu kasum on raamide all."

Liba toob taas võrdluseks omaaegse olukorra, kui sisse sai osta vaid kolme värvi raame. "Sul ei jäänud raamijääke alles, said kaod sisuliselt nulli viia," seletab ta. "Mida suurem on aga pildiraamide valik, seda rohkem tekib jääke. Me ostame raamid sisse kolmemeetriste lattidena. Kui töö raamimiseks kulub 3,04 meetrit, pean ma ikkagi sisse ostma 6 meetrit ehk kaks latti. Kui tegu on väga erilise raamiga, siis võimalik, et kasutusse läheb see vaid üks kord."

Ramino Arti töökojas Tartu maanteel Fahle majas on nüüdisaegne robotseade, mis pressib mõõtu lõigatud raamid kokku, lisab ettenähtud kohta liimi ja naelutab. Ajakirjanikule tööprotsessi selgitav Liba peab tegema väikese katkestuse, sest sisse astub samas majas asuva Vaal Galerii töötaja, näpus väike graafiline leht. Naisel piisab vaid öelda, kelle palvel ta kunstiteose raamimisse toob, kui Marko teab täpselt, millist raami ja paspartuud kasutada võiks.

Püsikunded usaldavad

Liba sõnul on tal üksjagu kauaaegseid kliente, kes kunstiteost raamima tuues ütlevad, et usaldavad täielikult tema raamivalikut. "Üldjuhul tuleb aga kliendiga isiklikult suhelda, nii saavutad temaga hea kontakti ja suudad pakkuda parima lahenduse," räägib Liba ja lisab, et vajadusel on ta käinud kliendi kodus vaatamas, kuhu teos üles riputatakse.

Peamiselt tuuakse raamimiseks kunstiteoseid – akvarelle, õlimaale, guaššmaale, pastelle, graafikateoseid, joonistusi –, aga ka kõikvõimalikke esemeid, alates lusikatest ja lõpetades tavaliste merest leitud kivikestega. Kõige imelikumaks asjaks, mida Liba raaminud on, peab ta kilekotti.

"Klient tuli sisse, koukis taskust välja kilekoti ja pani selle laua peale," meenutab Liba. "Võtsin kilekoti lahti, et vaadata, mis seal sees on, aga seal polnudki midagi sees. Mida te sooviksite raamida, küsisin. Tuli välja, et kilekotti ennast. Mäletan, et kilekotil oli mingi Inglismaa poe logo peal."

Ramino Art raamib ka peegleid ja televiisoreid, nii taustvalgustuse kui raamisisese valgustusega. Uudistootena pakutakse teleri ette klaasi, mis teleri väljalülitami-

AVA EXPRESS
KOLIMISTEENUSED
Tel 613 9737, 503 6450 | ava@ava.ee | www.ava.ee

Roigasaedade valmistamine ja paigaldamine
tel 509 2933 • info@roigasaiad.ee
www.roigasaiad.ee

UC RENT
ESINEMISLAVAD | TELLINGUD
TELGID | SOOJAKUD | PIIRDEAIAD
TRIBÜÜNID | ILMASTIKUKAITSED
LAOHALLID | MÖÖBEL ÜRITUSTELE
RENT, MÜÜK ja PAIGALDUS
tel +372 51 75 920 | www.ucrent.ee

Kaasaegsed lamekatused
• Lamekatuste ehitus
• Hüdroisolatsioonitööd
• Lamekatuste remont
OÜ Evari Ehitus
Riia 130, 51014 Tartu
Telefon: 738 0927
GSM: 506 0579
E-post: evari@evari.ee
www.evari.ee

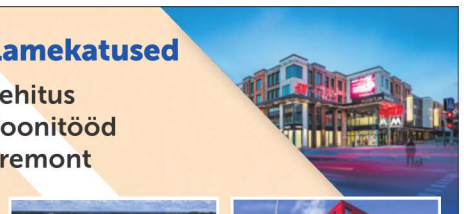

EVARI KATUSETÖÖD
Lõuna-Eesti juhtiv lamekatuste ehitaja

Ehitusuudised.ee
Värsked uudised ehitus- ja kinnisvara-sektorist

sel toimib peeglina ja sisselülitamisel läbipaistva klaasina. Klaaspaketi sees on silmale nähtamatu kile ja kui kilele valgus ei paista, tekib peegliefekt.

Ettevõtte koduküljel olev tunnuslause kutsub looma emotsioone nii äriruumidesse kui ka koduseinte vahele. Omal ajal oli aga koduleheküljel vägagi pretensioonikas lause – eluaegne garantii.

"Mulle on toodud töid, mida ma olen viisteist aastat tagasi meie esimeses töökojas bussijaama lähedal raaminud," räägib Liba. "Tunnen need tööd ära, sest iga raami sisse löödud detail, iga konks, iga liimitud riba jätab märgi maha. Raamid on ajale jalgu jäänud või kulunud ja neid tahetakse uuendada. Kuna omal ajal sai kliendile lubatud eluaegset garantiid, siis olen need parandustööd teinud suurima allahindlusega või suisa tasuta."

1,54

korda kasvas OÜ Ramino Art käive aastatel 2013-2015. Ärikasum kerkis samal ajal 10,9 korda.

> **Tuleb õrnuke naisterahvas suuremaformaadilisele peeglile järele – no kuidas ma annan talle selle peegli kaasa – ikka viin selle talle koju.**
>
> Marko Liba

ÜKS KÜSIMUS

Milline vanasõna iseloomustab teie tegevust?

MARKO LIBA
OÜ Ramino Art tegevjuht

Kiirusta alati, kuid aeglaselt, ja sa oled parimate seas.

Olen Vana-Rooma keisri Augustuse tuntud mõttetera "Rutta aeglaselt" edasi arendanud. Selle lausega pean ma silmas meie ettevõtte arengut, alates sellest, kui me Tallinnas alustasime, ja lõpetades sellega, kuhu me praegu jõudnud oleme. Kõik sammud tuleb hästi läbi mõelda ja teha õigel ajal. Usun, et oleme Tallinna turul oma valdkonna üks parimaid tegijaid.

Millest unistate?

Meie unistus hakkab tasapisi realiseeruma.

Järgmisel aastal avatakse lõpuks Tallinnas Ülemiste keskuse kõrval uus kaubanduskeskus T1, kus meie avame Kunst & Hobi Galerii. Kui kõik plaanipäraselt läheb, hakkame ostjate vahel loosima pileteid, millega saab teha tiiru kaubakeskuse katusele püstitava vaaterattaga.

MIS ON MIS

OÜ Ramino Art

Asutatud 12.11.2009.
Raamib pilte ja peegleid.
Tegevjuht Marko Liba.
Omanikud: 50% Marko Liba, 50% tema ema Jelena Liba.
Gaselli TOPis 488. kohal.
Töötajaid 7 (neist 5 on lähikondsed: ema ja pojad ning nende abikaasad).
2002 – FIE Jelena Liba avas Tallinnas bussijaama lähedal piltide raamimise töökoja.
2005 – avati pood aadressil Raua 1; koostööpartneriks tuli OÜ Nevskaja Palitra – Hammond, mis kaupleb kunstitarvetega.
2014 – Rocca al Mares avati Kunst & Hobi Galerii.
2016 – avati pood Tartu mnt 7 ja töökoda Tartu mnt 84a (Fahle maja).

KES ON KES

Marko Liba

Õppinud Tartu Descartes'i Lütseumis ja Tallinna Täiskasvanute Gümnaasiumis.
Töötanud lühikest aega Tartus autopesijana ja Tartu Õlletehases transporditöölisena.
Alates 2002. aastast elab Tallinnas ning tegeleb piltide raamimisega.
Isa Guido Liba ettevõte OÜ Intramus tegeleb piltide raamimisega Tartus.

ALLIKAS: OÜ RAMINO ART, ÄRIPÄEV

KOMMENTAAR

Perefirma kui rõõmupall

AIMAR JUGASTE
OÜ Vaal Galerii juhatuse liige

Alustasime ilmselt koostööd kohe, kui perekond Liba Tallinna jõudis.

Ühine tuttav tartlane soovitas: perekondlikel põhjustel kolib üks tubli raamija koos poegadega Tallinna, proovige. Alguses oli meile soodne ka nende töökoja asukoht, hiljem, kui nad asusid Raua tänavale, see meile enam nii mugav ei olnud, aga olime juba sõltuvuses, millest ei olegi lahti saanud. Nad on tänini meie põhilised partnerid.

Mingil hetkel võttis emalt juhtimise üle poeg Marko, kõrvalt vaadates on see kõik olnud sujuv ja loogiline. Ramino Art on dünaamiline perefirma, kliendisuhetes nagu rõõmupall.

Raamimises on tarbekunsti elemente, peab olema silma ja maitset. Nad oskavad olla kliendile mõõdukalt suunavad ja julgustavad, paljud inimesed muutuvad suure raamivaliku ees nõutuks, siis võib tunde jalalt jalale tatsuda. Nende ärilist edu võib toetada ka nii eesti kui ka vene kultuuri tundmine, seal on ikka küllaga erinevat esteetikat.

Ramino Art käib messidel, uuendab tootevalikut – see on aidanud neil hoida vanu nõudlikumaid kliente nagu meie ja leida uusi tarbijarühmi.

PANE TÄHELE

Pildiraamija kolm soovitust

1. **Naudi oma tööd.** Valdkond, millega tegeled, peab sulle huvi pakkuma ja meeldima. Olen raamimisäris päris kaua olnud ja ütlen ausalt, et naudin seda jätkuvalt. Kui sa naudid oma tööd, siis tuleb ka edu ja sind premeeritakse näiteks sellega, et sind märgatakse.
2. **Ole õnnelik väikeste asjade üle.** Iga ettevõtja peaks suutma tunda rahulolu ka igapäevastest väikestest saavutustest. Väike edusamm on osa suuremast edust. Ma ei ole kunagi jooksnud raha järel. Ma teen oma tööd kvaliteetselt ja kliendi positiivne tagasiside on minu jaoks kõige olulisem.
3. **Üks heategu päevas.** Olen püüdnud heategu teha iga päev ja ma teen seda südamest. Heategu aitab tekitada positiivset ellusuhtumist, mis äris tuleb ainult kasuks, eriti kliendiga suhtlemisel. Heateoks võib olla näiteks tasuta töö või tasuta transport. Tuleb õrnuke naisterahvas suuremaformaadilisele peeglile järele – no kuidas ma annan talle selle peegli kaasa – ikka viin selle talle koju.

TASUB TEADA

Mis on kiire kasvu põhjused?

1. **Raamide valik.** Ettevõte pakub sadu erinevast materjalist raame: puit-, plastik-, metallraame. Umbes kaks protsenti raamivalikust on käsitsi töödeldud täispuidust raamid. Sellised eksklusiivsed raamid tellitakse Hispaania käsitöömeistritelt. Pidevalt on mitmekesistatud ka paspartuu- ja klaasivalikut.
2. **Kolm ühes pood.** Kui alates 2005. aastast oli Ramino Artil n-ö kaks ühes pood Raua tänaval, siis 2014. aastal avati Rocca al Mare kaubanduskeskuses n-ö kolm ühes pood Kunst & Hobi Galerii. Raua tänava poepinnal tegutsevad Ramino Art ja kunstitarvete maaletooja OÜ Nevskaja Palitra – Hammond. Kunst & Hobi Galeriis tegutseb nende kõrval ka OÜ RTO Baltic. See Venemaa kodanikele kuuluv firma müüb hobitikkijatele mõeldud õmblustarvikuid ja niite.
3. **Digitrükk.** Ettevõte pakub alates 2013. aastast võimalust printida kunstiteoseid suurele lõuendile või akvarellpaberile. Asi sai alguse kunstimuuseumidest – külastajaid tahtsid osta reprosid originaalteostest ja Ramino Art hakkas reprosid printima.

TULEMUSED

Kasumit napilt

aasta	käive, €	kasum, €
2012	75 079	120
2013	104 158	131
2014	136 216	2026
2015	160 474	1428

ALLIKAS: OÜ RAMINO ART

PANE TÄHELE

Äripäeva gaselli rubriik, kus kirjutame kiiresti arenevatest väikefirmadest ja nende omanikest, ilmub kaks korda kuus.
Äripäeva Gaselli TOPi lähteandmeteks on ettevõtte müügitulu ja ärikasum enne makse aastatel 2013, 2014 ja 2015. 2013. aasta müügitulu peab ulatuma 100 000 euroni ja aastatel 2013-2015 kasvama käive ja ärikasum vähemalt 50%.
TOPi jõudis tänavu 875 ettevõtet.
Gaselliliikumist toetavad LHV ja Markit.

LOE ÄRIPÄEVAST

Viimati ilmunud lood gasellettevõtetest

"EASi nõul loodud firma kasvab mühinal" Pärnumaa firmast OÜst Rager 21.03.2017 lehes.
"Võru elektrifirma on särtsu täis" Võru firmast OÜ Kagu Elekter 5.04.2017 lehes.
"Järvamaa firma küpsetab kasumit" Järvamaa firmast OÜst Thermoarena 26.04.2017 lehes.

LOE VEEBIST
www.aripaev.ee/gasell

LÜHIDALT

Colonna ostis Tallinna südalinna büroohoone

Colonna teatas, et omandas Tallinnas Hobujaama 4 büroohoone, mis on tuntud kui endine Nordea peamaja. Tehingu hinda Colonna ei avaldanud.
Hoone üüripinnad on täies mahus uuendatud ja neil tegutsevad Nordea Pank, Viking Line, KredEx, NG Invest ning WorkLandi teenusbüroo. Colonna grupi juhi Roberto de Silvestri sõnul on tegemist kvaliteetse ärihoonega, mis on täielikult välja üüritud.

MÜÜA KINNISVARA VIRUMAAL

TÖÖSTUSKÜLA, Tõrma küla, Rakvere vald, Lääne-Virumaa
1200000 EUR ,6000m²

Jaama tn 12, Jõhvi, Ida-Virumaa
300000 EUR, 1592,4m²

Jaama küla, Illuka vald, Ida-Virumaa
460000 EUR, 1831m², 40 tuba

HOTELL, Tallinna tn 49, Rakvere, Lääne-Virumaa
199000 EUR, 450m², 19 tuba

ÖÖKLUBI, Kuke tn 3, Rakvere, Lääne-Virumaa
199000 EUR, 876,9 m²

Võta ühendust: kristo@k-kummid.ee

LADUKS

www.laduks.ee

TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

ASUKOHAMUUTUS

Kuidas kiiresti ja valutult kontorit kolida?

Kontori kolimisega tuleks alustada vähemalt pool aastat varem ja arvestada, et kogu protsessist jääks töötajatele positiivne emotsioon.

PILLE IVASK
kaasautor

Turvaettevõte G4S kolis ligi kolm aastat tagasi Tallinnas uude majja. Toona kirjutas Äripäev, et asukad ise peavad seda Eesti kõige turvalisemaks ärihooneks. Kolimise ning prügi äraveo peale kulus 10 000 eurot. Nüüd kolib G4S taas – juuni alguses vahetab ruume ettevõtte Tartu esindus.

G4S Eesti haldusosakonna juht Andres Pastarus märkis, et suuremahulisi kolimisi peaks kindlasti pikemalt ette planeerima. "Meil oli oluline, et turvateenus ja meie juhtimiskeskus toimiks katkestuseta kogu aeg. Samuti sularahakeskuse töö kiire jätkumine uuel pinnal. Seetõttu alustasime planeerimist pool aastat enne kolimist. Tähtis on see, et kuu kuni kaks enne kolimispäeva oleks kõik asjad kokku lepitud ja teatakse täpselt, kuidas kolimispäeval asjad toimuvad ning mida keegi tegema peab," selgitas ta ja tõdes, et töötajate kolimisprotsessi kaasamine võtab aega.

Eesmärgiks töötajaid vähe häirida

Pastarus ütles, et kõikide üksuste soovidega peab arvestama ning tähtis on, et töötajad oleksid võimalikult vähe häiritud. "Samuti võtab aega kolimisfirmadelt pakkumiste võtmine ja kokkulepete sõlmimine, kuna teenusepakkujad peavad saama kolimismahuga tutvuda. Selleks tuleb neile ette näidata, mida reaalselt kolida on vaja," sõnas ta.

Väikesemahuline kolimine on ette näidata aga ASil Lignator. Ettevõtte juhatuse assistent ning turundus- ja personalispetsialist Carmen Karu ütles, et kuna ettevõte ei kolinud koos mööbliga, tuli uutesse ruumidesse minemist planeerima hakata üksnes kuu aega varem.

Pastarus tõdes, et kõige olulisem on töötajaid informeerida. "Tutvusta töötajatele uue kontori projekti aegsasti. Võimalusel vii nad uute ruumidega tutvuma. Anna töötajatele konkreetseid juhiseid, kuidas kolimiseks valmistuda," soovitas ta.

Iga kolme aasta tagant kontorit vahetanud Cumulus Consultingu konsultant ja juhatuse liige Mihkel Laan märkis, et tema ettevõtte kogemust silmas pidades on kõige olulisem kolimist pikalt ette planeerida. "Üldjuhul on kolimist hea teha rahulikumal tööperioodil, näiteks suvel, kui on piisavalt aega asjade sättimiseks ning pole pakilisi töid," selgitas Laan.

Millest alustada?

Kõik kolm ettevõtjat märgivad, et kolimise juures on väga oluline hea ning täpne plaan. Ühelt poolt kiirendab see kolimisprotsessi, samas saab tänu täpsele ülevaatele oma toimetamistest ja vajadustest teha ka suurpuhastuse ning palju tarbetut kraami minema visata või hävitamisele saata.

Pastarus märkis, et esmalt tuleks ettevõttel kindlaks määrata kolimismaht. "Suur osa planeerimisest võib kuluda sellele, et korraldada mittevajaliku mööbli, kontoritehnika ja muu taolise inventari realiseerimine. Osa asjadest tuleb lihtsalt ära visata ja utiliseerida," lausus ta.

Ka Karu sõnul peaks kindlasti kontoris tegema inventuuri ja asju sorteerima. "Meie tegime põhjaliku koristuse arhiivis, kus hoiustame dokumente. Dokumendid, mida enam polnud vaja alles hoida, saatsime utiliseerimisse," ütles ta ja lisas, et põhjalik sorteerimine hakkas umbes üks kuu enne kolimist. "Ma soovitangi piisavalt aega varuda, et saaks rahulikult sorteerida ja vaadata, sest vahepeal peab ju tööd ka tegema. Kui väga viimasele minutile jätta, siis tekib ilmselt kaos ja paanika," lausus ta.

Karu jätkas, et soovitab arvutid lasta pakkida oma ala asjatundjatel. "Meil tegi seda meie IT-juht, ostame temalt teenust sisse ja tema tegi seda oma firmaga," lausus ta.

Pastarus märkis, et tark oleks kolimise ühe osana koostada ülevaade vana kontoriga seotud teenuslepingutest ja uues kontoris vajalikest teenustest. Hangete korraldamiseks tuleks aega planeerida ja teavitada koostööpartnereid lepingu lõppemisest. Enne G4Si peamaja kolimist tegi ettevõte dokumentide digitaliseerimise projekti, et oleks vähem pabereid kolida.

ABIPAKETT

Kreeka saab lõpuks alustada võlakergenduse kõnelusi

Pikki kuid väldanud vägikaikavedu Kreeka ja tema laenuandjate vahel sai eile varahommikul joone alla.

Kreeka andis kreeditoride nõudmistele mitmes kohas järele ja nii saavad euroala rahandusministrid – kui Kreeka parlament kokkuleppe enne kinnitab – kiita kuu lõpus heaks järjekordse väljamakse Kreeka 85 miljoni euro suurusest abipaketist. Ühtlasi saavad alata kõnelused Kreeka võlakoorma kergenduse üle.

Väljamakset vajab Kreeka eelkõige selleks, et täita juulis maksmisele tulevad kohustused oma kreeditoride ees.

Pensionid vähenevad

Järeleandmistena nõustus Kreeka 2011. aastast juba 40% võrra kärbitud pensione veel 18% võrra kärpima ning vähendama maksuvaba miinimumi praeguselt 8636 eurolt 5700–6000 eurole, vahendas agentuur Bloomberg. Kokkulepe läheb selliste detailideni välja nagu kaupluste lahtiolek nädalavahetusel.

"Nüüd algavad kõnelused selle üle, et Kreeka võlakoorem oleks jõukohane," ütles Kreeka rahandusminister Euclid Tsakalotos. Esimene raund võib toimuda juba euroala rahandusministrite kohtumisel 22. mail.

Kui Kreeka suudab etteantud tingimused täita oodatust paremini, on valitsusel voli kasutada need vahendid säästumeetmete leevendamiseks. Ka nendes jõuti kokkuleppele.

Lepe loob ühtlasi eeldused IMFi liitumiseks paketiga, mis on rea liikmesriikide, nagu Saksamaa, eeltingimus, et Kreeka abistamist jätkata. Kreeka kreeditorid on pikka aega vaielnud Kreekale esitatud nõudmiste üle. IMF on seni keeldunud abipaketiga liitumast, väites, et tingimused on ebarealistlikud.

Eelarve ülejäägi nõue

Eelkõige osutas IMF suurele eelarve primaarse ülejäägi nõudele (st arvestamata kulusid võlgade teenindamiseks). Sündinud kokkuleppes jääb see konkreetne number otsustamiseks Kreeka võlakergenduse kõneluste raames.

Eelmisel aastal suutis Kreeka kindlustada primaarse ülejäägi, mis küündis 3,9%-le SKPst sihiks seatud 0,5% asemel. IMF on seisukohal, et pikemat aega sellist taset hoida pole võimalik.

Kreeka peaminister Alexis Tsipras loodab parlamendi heakskiidu saada mai esimesel poolel.

ÄRIPÄEV.EE

G4S Eesti haldusosakonna juht Andres Pastarus hakkab peagi tegema ettevõtte Tartu kontori kolimisega. FOTO: MEELI KÜTTIM

Kontori vahetamise puhul on oluline ka psühholoogiline aspekt. Nii Karu, Pastarus kui ka Laan leidsid, et üldjuhul mõjub uus kontor positiivselt ja inspireerivalt.

Töötajad elevil

"Meil olid töötajad väga elevil, kui nii võib öelda. Kõik ootasid uude kohta minekut väga, sest uus kontor oli suurem, ilus ja uus," meenutas Laan ja lisas, et kuna ettevõttes on väga ühtehoidev meeskond, polnud probleeme ka uues kohas mõnusa õhkkonna tekitamisega. "Ma usun, et kui meeskond on tugev, ühtehoidev, siis ilmselt võib ka kuskil palmi all kontori püsti panna," naljatles ta.

Laan rõhutas, et tingimused ei tohiks üldjuhul minna kehvemaks, siis pole ka psühholoogiliselt muutusi keeruline juhtida. "Loomulikult on hea võtta kaasa ka emotsionaalselt väärtuslikud esemed, et kiiret sisseelamist soodustada," soovitas ta.

Ka Pastarus tõdes, et kuna töökeskkond paranes oluliselt, lõi see uue õhkkonna. "Positiivsed emotsioonid ja traditsioonid kandusid uude keskkonda üle," ütles ta.

"Ma usun, et kui meeskond on tugev, ühtehoidev, siis ilmselt võib ka kuskil palmi all kontori püsti panna.
Cumulus Consultingu konsultant ja juhatuse liige Mihkel Laan

TASUB TEADA

Kolimise meelespea

Kolimisfirma projektijuht selgitab enne kolimist välja mahu ning paneb paika logistika. Vastavalt sellele määratakse ka kolimise maksumus.
Kontorimööbli demonteerimise ning monteerimise üle ei pea ettevõte pead vaevama, see on kolimisettevõtte rida.
Oluline on määrata, kui palju asju kolitakse, ning ära märkida, kui suurte esemetega on tegu. Nii pannakse paika kolijate arv ning ka kolimisauto suurus.
Äripindade kolimise puhul tehakse suuremad kolimistööd üldjuhul pärast tööpäeva lõppu.
Kolimiseks kuluv aeg sõltub nii asjade hulgast kui ka kolitava objekti ja sihtkoha vahemaast.
Esemete toimetamine lähtekohast sihtkohta sõltub nii kolimisauto ligipääsetavusest kui ka esemete suurusest, raskusest ning näiteks lifti olemasolust ja hoone korrustest.

ALLIKAS: KOLIMISETTEVÕTTE ADDUCO MÜÜGIESINDAJA JANARI LILLESTIK

Kuidas valida kolimisfirmat?

Kuna kolimisfirmasid on palju, tasub internetis ringi vaadata ja ühenduda erinevate pakkujatega.
Küsi hinnapakkumisi, võrdle neid oma vajadustega ning seejärel langeta otsus.
Kui oled sobiva kolimisfirma välja vaadanud, uuri firma tausta.
Vaata kindlasti kriitiliselt üle, mida on tarvis kolida ning räägi selgeks, kas ja mil määral vastutab kolimisfirma selle eest, kui kolimise käigus asjad katki peaksid minema või kannatada saama.
Kuigi kolimise käigus aitavad enamasti kaasa ka ettevõtte töötajad, ei tasuks neid füüsiliselt ülemäära koormata, sest see võib uuest kohast jätta pigem negatiivse emotsiooni.

ALLIKAD: AS LIGNATOR JUHATUSE ASSISTENT/TURUNDUS- JA PERSONALISPETSIALIST CARMEN KARU JA OÜ CUMULUS CONSULTINGI KONSULTANT NING JUHATUSE LIIGE MIHKEL LAAN.

KAUBANDUS

Jaekauplejate müük kasvab hoogsalt

Jaekaubandusettevõtete müügitulu suurenes märtsis eelmise aasta märtsiga võrreldes püsivhindades 6%, teatas statistikaamet. Kui veebruaris kasvas müügitulu eelmise aasta sama kuuga võrreldes 1%, siis märtsis kasv kiirenes.

Mullu märtsis oli jaekaubandusettevõtete müügitulu 545,7 miljonit eurot.

Tööstuskaupade kaupluste müügitulu kasv märtsis kiirenes. Kui veebruaris kasvas nende ettevõtete müügitulu eelmise aasta sama kuuga võrreldes 3%, siis märtsis oli kasv 11%.

Müügitulu suurenes viie ja vähenes kahe tegevusala kauplustes. Enim suurenes müügitulu posti või interneti teel kaupu müüvates kauplustes, kus müük kasvas aastaga 33%. Müügitulu suurenes veel ka majatarvete, kodumasinate, rauakaupade ja ehitusmaterjalide kauplustes (kasv 16%), kasutatud kaupade kauplustes ja väljaspool kauplusi (kioskites, turgudel, otsemüük) (kasv 15%). Samuti muudes spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus tööstuskaubad, nn kaubamajades (kasv 12%), ning muudes spetsialiseeritud kauplustes, kus kaubeldakse peamiselt arvutite ja nende lisaseadmete, raamatute, sporditarvete, mängude ja mänguasjade jm (kasv 12%). Müügitulu vähenes eelmise aasta märtsiga võrreldes apteekides ja kosmeetikatarvete kauplustes ning tekstiilitoodete, rõivaste ja jalatsite kauplustes.

Toidukaupade kaupluste müügitulu, mis eelnevatel kuudel väikest langust näitas, pöördus märtsis taas tõusule ning kasvas eelmise aasta märtsiga võrreldes 2%.

Mootorikütuse jaemüügi ettevõtete müügitulu suurenes eelmise aasta märtsiga võrreldes 4%.

16
protsenti suurenes jaekaubandusettevõtete müügitulu märtsis võrreldes veebruariga.

ÄRIPÄEV.EE

toimetaja Harry Tuul
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

PANGANDUS

Taani ja Soome võistlevad Nordea peakontori pärast

Põhjala suurim pank Nordea on lubanud veel enne suurt suve ära öelda, kas läheb peakontori ärakolimiseks Rootsist, ja kui läheb, siis kuhu.

▲ **Nordea juht Casper von Koskull on öelnud, et panga kolimismõtted on tõsised, kuna summad, millest räägitakse, on väga suured.** FOTO: EPA

Kolima ajavad panka Rootsi pangandusreeglid – viimaseks tüliõunaks said maksed Rootsi pankade kriisihaldusfondi, mida Rootsi valitsus plaanis oluliselt tõsta. Nii Soome kui ka Taani loodavad Nordea peakontori enda juurde meelitada.

Taani ettevõtlusminister Brian Mikkelsen ütles eelmise nädala lõpus, et tahab Nordea panga peakontorit Taani, tuues eelisena esile Taani stabiilse ettevõtluskeskkonna.

"Loomulikult on Taani teretulnud ettevõtted, kes panustavad majanduskasvu ja loovad töökohti," ütles ta agentuurile Bloomberg. "Nordea on selline ettevõte." Pank esindab tuhandeid töökohti meid huvitavas valdkonnas – finantssektoris ja *fintech*'i alal, ütles minister.

Soome valmistub tõsiselt

Nädalavahetusel ütles Soome rahandusminister Petteri Orpo, et kokku on pandud töögrupp, mille eesmärk on veenda Nordead peakontorit hoopis Soome kolima. Kui Nordea peaks otsuse tegema Helsingi kasuks, oleks globaalsel skaalal Põhjala ainsaks süsteemselt oluliseks pangaks hinnatud panga peakontor ühtlasi euroalal.

"Usun, et Nordea jaoks oleks Soome kui pangandusliidu liige oma tegevuse jaoks suurepärane platvorm," ütles Orpo rahvusringhäälingule YLE. Orpo lubas samuti stabiilset ja prognoositavat eelarvepoliitikat.

"Kui see õnnestub ja Nordea kolib peakontori Soome, oleks see oluline signaal, et meie poliitika on edukas," ütles Orpo. Ministri sõnul on Soomel tõsi taga ning töögrupp, kuhu kuuluvad rahandusministeeriumi ja keskpanga esindajad, kaalub teemat eri aspektidest.

Rootsi tahab suurendada sissemakseid, mis pangad teevad kriisihaldusfondi puhuks, kui peaks tulema uus kriis ja pangad vajavad abi. Fondile ei ole aga kehtestatud mingit lage, kui suureks see võib paisuda. Nii on pangandusliit välja arvutanud, et aastaks 2032 paisuks fond 222 miljardile Rootsi kroonile (25 miljardit dollarit), mis on kümme korda suurem summa, kui kogunenuks siis, kui Rootsi oleks järginud Euroopa Liidu pangandusliidu nõudeid.

5,5

kuni 6 miljardile Rootsi kroonile kasvaks aastaks 2019. Nordea sissemakse kriisihaldusfondi seniselt 0,5 miljardilt.

Rootsi valitsus väidab, et vajab maksumaksjate kaitseks lisapuhvrit, kuna Rootsi finantssüsteem ületab neli korda riigi SKP. Kui Nordea peaks kolima Taani, tuleb regulaatoril vastutada pankade varade eest, mis ületavad riigi SKP rohkem kui viis korda. Soomes aitaks vastutuse koormat kanda euroala ühtne järelevalvemehhanism SSM.

Rootsi seis erineb naabritest

Põhjala riigid on viimastel aastatel regulatsioonides eri kursi võtnud. Kui Rootsis on pidevalt reegleid juurde loodud, siis Taanis on ettevõtlusminister Mikkelsen võtnud sihiks regulatsioone leevendada, kuna need on muutunud juba liiga koormavaks. Ta on mõista andnud, et Nordea ülekolimine mingeid muudatusi reeglites ei tooks. Taani opositsioonipoliitikud on siiski vähem entusiastlikud. Uuesti on üles tõstetud küsimus, kas Taanil poleks sellisel juhul parem kaaluda pangandusliiduga liitumist.

"Nii suured pangad saavad valitsusi üksteise vastu välja mängida ja praegusel juhul nii ongi," ütles Bloombergile Taani opositsioonis olevate sotsiaaldemokraatide finantsküsimuste kõneisik Lisbeth Bech Poulsen. Pangandusliiduga liitumine võimaldaks tema sõnul sellise arengu välistada.

Suvi toob selguse

Nordea juhi Casper von Koskulli sõnul peaks peakontori paiknemine selguma suveks. Ta hoiatas, et pangal on kolimismõtetega tõsi taga, kui Rootsi valitsus ei tagane oma plaanidest, mis panganduse kulusid riigis suurendavad. Von Koskull ütleb, et Nordea kaalub nii Taani kui ka Soome võimalusi, kui peakontori kolimine peaks tõesti aktuaalseks muutuma.

Otsuse lubab ta teha pragmaatilistel kaalutlustel. Rootsi valitsusele heidab Nordea ette ärikeskkonna pidevat muutumist, mis teeb äri ajamise raskeks.

Rootsi finantsturgude minister Per Bolund ütles eelmisel nädalal, et valitsus kuulab ära kõigi osapoolte arvamused. Samas toonitas ta, et valitsuse eesmärk on luua piisav puhver, mis kaitseks Rootsi maksumaksjaid riigi suure finantssüsteemi võimalike probleemide eest.

Kommenteerides väidet, et Rootsi on oma regulatsioonidega ehk liiga kaugele läinud, ütles Bolund, et võib-olla on asi lihtsalt selles, et teised Euroopa riigid on oma kriisihaldusfonde luues teinud liiga vähe ja mitte piisavalt. Minister lubas, et Rootsi valitsus esitab oma lõpliku ettepaneku kriisihaldusfondi kohta nii kiiresti kui võimalik.

ÄRIPÄEV.EE

18.-19. mail 2017 Pärnu Kontserdimajas

Räägime koostööst ja konkurentsist organisatsiooni sees, ettevõtete vahel, ettevõtete ja riigi ning ettevõtete ja teaduse vahel.

Pärnu Juhtimiskonverents

Esinevad:

Nigel Farage
Brexiti eestvedaja

Kristjan Järvi
dirigent

Kristel Kruustük
idufirma Testlio juht ja asutaja

John Elvidge
Edinburghi lennujaama nõukogu esimees

Nick Goodwyn
sõjaväepiloot

Daniel Vaarik
Tuleva pensioniühistu asutaja

Koostöö ja konkurents

Saal on välja müüdud!

Veel on saadaval soodushinnaga kohad rõdul! 679€+km
(km-ga 814,8€, konverentsi täishind on 999€+km)!

Lisaks:

Mari-Liis Rüütsalu (Ekspress Grupi juhatuse esimees), **Kristjan Hiiemaa** (ERPLY tegevjuht), **Jaanus Vihand** (Coop Eesti juhatuse esimees), **Jüri Allik** (Tartu Ülikooli eksperimentaalpsühholoogia professor), **Henrik Hololei** (Euroopa Komisjoni liikuvuse ja transpordi peadirektoraadi peadirektor), **Mailis Reps** ja **Allar Jõks** (EV Presidendikandidaadid 2016), **Andres Liinat** (Tartu Ülikooli kantsler), **Arnold Sinisalu**(KAPO peadirektor), **Erik Puura** (Tartu Ülikooli arendusprorektor), **Külli Lilleorg** (Fontese juhtivpartner)

jt.

Toetajad:

R kiosk, Balbiino, FranklinCovey, CREDITINFO, Manpower, Møller Auto, Coca-Cola HBC Eesti, 7kohvipoissi, HEIVÄL CONSULTING, TECHNOPOLIS ÜLEMISTE, ÜLLATAVALT PALJU, KÕMMI ASEMEL, FERRERO, ADAPTER ÜHENDAB TEADUSE JA ETTEVÕTLUSE

Registreeri kohe!

www.konverentsid.ee

KOMMENTAAR

Riikliku ergutuse ohud

Eesti majanduskasv oli 2016. aastal kriisijärgse aja üks aeglasemaid. Selle taga olid ennekõike probleemid üksikutes majandusharudes ning mitme olulise kaubanduspartneri majandusraskused.

Aasta teises pooles võis siiski täheldada majanduskasvu kiirenemist ja seis paranes enamikul tegevusaladel. Erasektori kindlustunde indikaatorid viitavad paranenud ootustele ka lähitulevikus. Toodangu mahu kasvu ennustab ettevõtete soov töötajaid juurde värvata. Probleemiks on aga sobiva tööjõu vähesus, mille tõttu on täitmata töökohtade arv viimastel aastatel püsivalt suurenenud. Tööjõupuuduse pärssiv mõju majanduskasvule muutub üha märgatavamaks.

Eesti majanduses on olukord ikka veel mõneti vastuoluline – majanduskasv on olnud aeglane, kuid nõudlus töötajate järele suur, mis on omakorda toonud palkade kiire kasvu. Muret teeb eelkõige kiratsev tootlikkus, sest majanduskasvu edestav palgakulude kasv ei saa lõputult kesta. Varem või hiljem satub sel juhul löögi alla ettevõtete konkurentsivõime. Kui see peaks juhtuma, siis palgakasv kas aeglustub või palgad suisa kahanevad ja tööpuudus hakkab tõusma. Eesti Panga hinnangul on kõige tõenäolisem, et kriisi järel hõive suurenemise arvel toimunud majanduskasv on lõppemas ja palgatõusu hakkab järjest enam toetama suurenev tööviljakus, mis annab põhjust olla optimistlik.

Surve palgakulule suureneb

Kui majandus on mõnevõrra tasakaalust väljas, siis seda olulisem on valitsuse eelarvepoliitika. Praegu ei ole valitsusel mõistlik riigieelarve struktuurse puudujäägi arvel nõudlust stimuleerida. Valitsus viiks siseturule suunatud ettevõtetele täiendavaid tellimusi esitades tööturu veel rohkem tasakaalust välja, teeks seetõttu ettevõtetele tervikuna olukorra raskemaks ja pidurdaks pikemas perspektiivis Eesti majanduskasvu.

Surve palgakuludele on suurenenud, kuna 2016. aasta sügisel hakkasid hinnad tõusma. Valdavalt energia kallinemise ja aktsiisitõusude toimel jõudis inflatsioon pärast enam kui kaheaastast hinnalangusperioodi üle 2%. Ostujõu kasvu aeglustumine suurendab palgasoove ning tööjõu nappus annab neile palgaläbirääkimistel tugeva positsiooni. Majanduse edasise arengu seisukohast on peamine küsimus selles, milline on ettevõtete soov ja suutlikkus senist tootmist ümber kujundada nii, et see võimaldaks töötajate üha suurematele palgasoovidele vastu tulla.

ALLIKAS: EESTI PANGA BLOGI

ARDO HANSSON
Eesti Panga president

Valitsus viiks siseturule suunatud ettevõtetele täiendavaid tellimusi esitades tööturu veel rohkem tasakaalust välja.

KOLUMNISTIDE KOLMAPÄEV

Igor Rõtov | Meelis Mandel | Aivar Hundimägi | Anvar Samost | Raivo Hein | Tarmo Tanilas

Eesti – kiireim maksukoormuse tõstja!

Peaminister Jüri Ratas avaldas eilsete päevalehtede arvamuskülgedel mitmeosalise kiidulaulu aastateks 2018–2021 koostatud riigi eelarvestrateegia kohta, mis peaministri kinnitusel panustab inimeste heaolusse. "Järgmise aasta riigieelarve suurendab selgelt Eesti inimeste heaolu, sest kinnitatud eelarve kohaselt kasvab meie keskmine netopalk ligikaudu 12 protsendi võrra," kuulutas Ratas.

AIVAR HUNDIMÄGI
Äripäeva peatoimetaja asetäitja

Kahjuks unustas numbrimaagiaga tegelev peaminister Äripäevas, Postimehes ja Päevalehes ilmunud arvamusartiklis ära ühe olulise fakti, mis näitab, et olukord pole sugugi nii ilus. Peaminister ei maininud kordagi sõna maksukoormus. See on mõistetav, sest igal aastal on valitsus vaikselt, kuid sihikindlalt lükanud oma karvase käe üha sügavamale maksumaksja taskusse. Kattevarjuks meeldib poliitikutele rääkida üksikutest maksumuudatustest, mis jätavadki eksliku mulje, et maksukoormus väheneb.

Just maksukoormuse kontekstis on valitsuse eelmisel nädalal kinnitatud nelja aasta pikkune strateegia kehv dokument. Eesti maksumaksjad saavad lähiaastatel kogeda senisest veelgi järsemat maksukoormuse tõusu.

Ohtlik kokteil

Järgmise nelja aasta riigieelarve strateegia teatab meile, et valitsuse eesmärk on stabiliseerida maksukoormus 36 protsendi juures SKPst, vähendades tööjõuga seotud makse. 2017. aasta maksukoormuseks kujuneb prognoosi kohaselt 34,8% SKPst ning järgmisel aastal kerkib see näitaja 35,8%-le ja jääb samale tasemele 2021. aastani.

Oleme viimastel aastatel olnud Euroopas üks kiiremini maksukoormust tõstvaid riike ning värske eelarvestrateegia valguses on tõenäoline, et suudame seda kurba tiitlit ka kaitsta.

See on nukker perspektiiv, arvestades seda, et praegune valitsus on koostanud plahvatusohtliku kokteili, mis võib lähiaastate majandusarengu tugevalt kreeni lükata. See kokteil koosneb kolmest komponendist: reservide kasutamine, maksukoormuse suurendamine ja investeeringute tarbeks laenu võtmine. Neid abinõusid üksikuna vaadates ei oleks põhjust olla kriitiline, paketina toovad aga külma higi laubale.

Ratas jt ministrid on viimasel ajal palju rääkinud madalapalgaliste maksureformist, millega suurele hulgale inimestest jäetakse raha rohkem kätte. Sellest reformist ongi peaministri meeskond arvutanud keskmise netopalga 12 protsendi suuruse kasvu järgmisel aastal. Medali teine pool ehk üldine maksukoormuse tõus näitab, et lõpptulemusena võtab valitsus maksumaksjatelt rohkem ära, kui on seda teinud varasematel aastatel.

Tõus aastast 2009

Enne viimast masu püsis maksukoormus Eestis stabiilselt 30 ja 31% vahel. Majanduslangusele reageerides kergitas toonane Ansipi valitsus 2009. aastal maksukoormuse 34,9%-le. Sellele järgnevatel aastatel oli koormus vahemikus 32–33%. Alates Taavi Rõivase peaministritoolile istumisest on aga maksukoormus järjekindlalt kerkinud ja Ratase valitsus lükkab sellele negatiivsele arengule veelgi hoogu juurde.

Oleme viimastel aastatel olnud Euroopas üks kiiremini maksukoormust tõstvaid riike ning värske eelarvestrateegia valguses on tõenäoline, et suudame seda kurba tiitlit ka kaitsta. Näiteks ületame märgatavalt Lätit ja Leedut, kus maksukoormus on püsinud alla 30%.

Eriti rumalas olukorras on IRL ning selle partei valijad. Aga see pole esimene kord, kui IRLi ajutrust peab oma valijaid haugi mäluga olevaks. IRL kirjutas kaks aastat tagasi toimunud riigikogu valimiste eel programmi lubaduse, et maksukoormus tervikuna jääb nende võimule saades 2010. ja 2014. aasta tasemele ehk alla 33%. Tegelikkus on vastupidine. IRLi kuuluva rahandusministri juhtimisel tõuseb lähemal kahel aastal maksukoormus igal aastal umbes protsendipunkti võrra.

Maksukoormuse järsk tõus kätkeb mitut ohtu. Esiteks teeb valitsus mitu maksupoliitika muudatust, mille täpset mõju ei oska keegi hinnata. Rahandusminister Sesteri prognoosi kohaselt kasvab riigi maksutulu järgnevatel aastatel 6,5% aastas. Maksumaksjatele oleks hea uudis, kui nii kiiret kasvu ei tuleks, sest siis oleks lootust, et üldine maksukoormus jääb Ratase valitsuse soovitud tasemest madalamale.

Maksukoormuse kiire tõus tähendab seda, et Eesti atraktiivsus investorite silmis väheneb. Selliseid riike, kus maksukoormus on Eestist madalam, on Euroopas juba terve hulk.

Kõige halvem praeguse valitsuse käitumise puhul on aga see, et avalikult sektorilt kaob surve olla säästlikum ja efektiivsem ehk muudame oma riigi ülekaaluliseks ja laisaks.

Ratase valitsuse otsused võtta kasutusele reservid, võtta laenu ja suurendada maksukoormust tähendavad, et avalik sektor saab enda käsutusse senisest rohkem raha, mille tark kasutamine võib osutuda üle jõu käivaks ettevõtmiseks.

KOMMENTAAR

Rahaliidus muutusteta: Eesti näide

Eesti on värskeim näide, kuidas rahaliitu kuulumine buume pigem paisutab ja kriise võimendab, kui tagab stabiilse sõidu.

SIRJE RANK
Äripäeva ajakirjanik

Kes veel mäletab, kuidas eurokriisi kõige tumedamal tunnil euroala rahandusministrid ja valitsusjuhid üle võimete elanud riikidele abipakette klopsisid, küll uusi reegleid sepitsesid, mis pidid kehtestama rahaliidus parema distsipliini. Sest rahaliidu riigid on kui mägironijad ühes köies – libiseb üks, tunnevad jõnksu ka teised, halvemal juhul lendavad kõik üle ääre.

Eelarvenõukogu oli uus nähtus, mis loodi kõikides euroala riikides valitsuste üle parema järelevalve tegemiseks. Eesti näitel on näha, kui palju uuele kehale võimu kaasa pandi. Eelarvenõukogu kriitika pareeris rahandusminister kerge õlakehitusega – nemad rehkendavad nii ja meie naa. Ja kõik. Ka Eesti Panga kriitika pole justkui enamat kui tüütu sääse pirin. Karavan läheb edasi – võtab kogunenud reservidest, nimetades seda veenvama lingvistilise kõla jaoks ülejäägiks, müüb vara ja võtab osa tulusid ka tuleviku arvel.

Eelarvenõukogu kriitika pareeris rahandusminister kerge õlakehitusega.

Ohud jäävad tulevikku

Ei peata seda karavani ka valija, sest valija on rahul – kel tõuseb palk, kes saab toetust juurde jne. Mis täna käes, see täna käes. Eelarvedistsipliini lõdvaks laskmise kriitikud osutavad tulevikule. Euroraha Brexiti järel väheneb, tööealine elanikkond väheneb, rahvastik vananeb jne. Aga see on kõik alles homme. Niisamuti ei kuulata Eesti Panga hoiatusi, et majandus ei vaja praegu lisastiimulit.

Eelmine kord olid reservid

Kui Eestis kinnisvarakrahhi eel kõik kuumas, pareeris toonane valitsusjuht samuti – mina küll ei hakka majanduse kasvule kätt ette panema! Korrektsioon oli järsk, aga õnneks kiire. Ja Eestil olid reservid ja euroraha. Pääs rahaliitu aitas taastada usaldust Eesti vastu. Rahaliitu pääsuks tuli eelarve tasakaalu saada ja selleks ei jäänud ümber pööramata üksi kivi.

Euroala mehhanism on selline, et kuna liikmesriigi fikseeritud valuutakurss on jäik ja sama nii majanduse tõusudes kui mõõnades, peavad seda paindlikumad olema majanduse muud elemendid – eelarvepoliitika, tööturu ja palkade paindlikkus. Soome on näide, kuidas palgatõusu käest laskmine ühel päeval kibedat korrektsiooni nõuab. Ja et Soome riigi võlakoorem juba euroala piire noolis, tuli kokku hoida ja kärpida ka languse ajal. Ponnistatud on aastaid, et eelarve tagasi struktuursesse tasakaalu saada, millest libastumisele praegu Eesti ühiskonnas toetust ehitatakse.

Euroopa Keskpanga juht Mario Draghi kirjutas kord, et euroala riigid peavad ennast selliseks reformima, et nad saaksid rahaliidu raamides omal jõul edukad olla, sest igasugune ühisvastutus on väga visa sündima. Sisuliselt tähendab see vajadust paindlikkuse järele – sealhulgas võimet kriisi olukorras majandusele õlg alla panna. See eeldab puhvreid. Reserve, mis kogutakse päikeselise ilmaga.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

JUHTKIRI

Tiitlitega võitleja otsib tööd ja uusi väljakutseid

Kui tööturg on muutunud tundmatuseni ja üha enam ameteid kaob ajalukku, on ametiühingute ees eksistentsiaalsed küsimused.

Äripäevale antud intervjuus ütles Euroopa ametiühingujuht Luca Visentin, et see ei ole hästi toimiv majandus, kus kasum läheb vaid omanike taskusse, ning ettevõtted peaksid jaotama poole kasumist palkadeks. Veel ütles Visentin, et ametiühinguid on vaja rohkem kui varem.

Äripäeva arvates ei ole ametiühinguid rohkem vaja kui varem. Pigem vastupidi. Tõenäoliselt on sellest teadlikud ka ametiühingud ja sellest ka mõningane aktiivsus organisatsiooni tutvustamisel.

Aga vaatame siis olukorda. Esiteks ei ole töövõtjad kunagi olnud tööandjate poolt nii kõrgelt hinnatud kui praegu ja see trend jätkub. Siin ei ole kindlasti vaja eraldi palgalist organisatsiooni üleval pidada, kes kaks teineteisest huvitatud osapoolt kokku viiks. Selleks on olemas personalifirmad.

Teiseks on ametiühingutel väga keeruline isegi öelda, mis saab tööturust edasi. Missugused ametid kaovad järgmiste aastatega, missugused püsivad kauem – vastuse oskab anda pigem infotehnoloogia areng ja muud globaalsed trendid, mitte tööandjad või ametiühingud.

Tööjõuturul räägitakse üha enam kompetentsidest, mitte ametitest. Tööandjale on oluline, et töötaja oleks omandanud kompetentsid, mis võimaldaks toime tulla ülesannete ja väljakutsetega, mis on muutunud ja muutuvad tulevikus väga kiiresti.

Aga siin on ees juba kutseliidud, kes juba sammuvad valdkonna ja elukutse professionaalse arengu väärtustajana tööturu ootustega vähemalt samas tempos, kui mitte eespool. Ametiühingute üks valik on ühineda kutseliitudega ja saada tööandjate nõuandjaks ja partneriks.

Trumpala tähtsus kaob

Töötajate palganumbri eest seismine on olnud ametiühingute põhiroll ja kuni püsib inimestes tunne, et makstakse liiga vähe ja nõutakse palju, on ka ametiühingutel lööki. Palgad ei ole aga pelgalt ettevõtjate kius – (tööjõu)maksudega mõjutab riik palgapoliitikat rohkem kui ettevõtjad ise. Visentini kirjeldatud kasumi jaotamise ootus on mitmel juhul ka teoks saanud, sest ettevõtjate kasum juba läheb palkadeks. Haruldane ei ole ka töötajate motiveerimine ettevõtte osalusega.

Et säilitada liikmemaksu laekumine ja kaasata uusi liikmeid, on ametiühingutel üks võimalus muutuda populistlikuks, et kas või kunstlikult välja mängida vastuolu tööandjate ja töövõtjate vahel ning seeläbi olemasolu õigustada. Selleks tuleb esitada just taoliseid kõlavaid ja provotseerivaid seisukohti, nagu Visentin tegi.

Ühest ametiühingute võimalikust tulevikustsenaariumist kirjutab esmaspäevane Financial Times. Väljaanne kirjutab Briti ametiühingute aktiivsusest võõrtööjõu värbamisel ametiühingutesse. Peamiselt Poola päritolu lihttöölised ei ole kitsid ametiühingutelt saadud hüvede kiitmisega. Paraku oleks selle tagajärg ametiühingute senisest tõsisem politiseerumine.

Eesti ametiühingud on silma paistnud peamiselt kahel suunal – avalikus sektoris, kus suurema kõlapinna on saanud meditsiinitöötjate ja haridustöötajate palgamuredega tegelemine. Ning transpordisektorist on meediasse pääsenud raudteelased, meremehed ja bussijuhid.

See võib tähendada, et ametiühinguline tegevuse järgi ongi reaalne vajadus olemas, aga selle vajaduse üle võiks otsustada turg ise. Ametiühinguliidrid – pange oma teenused pakkumisele ja kui on vajadust, on ka tellijaid. Tõenäoliselt ei õnnestu siis konkureerida avaliku sektori toel, aga head mänedžeri või nõustajat ei peaks see hirmutama.

ÄRIPÄEV EETRIS

Sõbrad, aga mitte inimesed

Küll on kurb, kui sul sõbrad ei olegi enam inimesed, räägib spordibioloog Kristjan Port. Sellestki, kuidas inimese võimete piirid ei asu inimese sees, vaid väljas. Samuti selgitab ta, kuidas tehisintellekt ja arvutid inimeste tööd ning elu ootamatus suunas muutma hakkavad.

▶ **Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.**

15

protsenti rohkem kui eelmise aasta märtsis tootsid Eesti tööstusettevõtted selle aasta märtsis. Toodang suurenes nii energeetikas, mäetööstuses kui ka töötlevas tööstuses.

REPLIIK

Kriminaalid jäävad Keskerakonda

Mäletatavasti jõustus 2015. aasta novembris riigikohtu otsus, millega said Lauri Laasi ja Priit Toobal kriminaalkaristuse. Kuna Toobal võltsis dokumente Keskerakonna peasekretärina erakonna huvides, tunnistati toona kuriteos süüdi ka Eesti Keskerakond kui juriidiline isik.

KOIT BRINKMANN
Äripäeva ajakirjanik

Pärast erakonnana süüdi jäämist sobivad ka kriminaalid sinna kui valatult.

Pool aastat varem oli pistise andmises ja soodustuskelmuses süüdi jäänud riigikogu liige Urbo Vaarmann, kes kohe ka erakonnast lahkus. Maadevahetuse süüasjas karistatud Ester Tuiksoo ei kuulu samuti 2014. aastast enam Keskerakonda. Sarnane saatus on tabanud veelgi varem süüdi mõistetud Ivo Parbust, Elmar Seppa, Mati Songiseppa, Vello Lõugast, Aleksandr Moissejevit ning Allar Oviiri. Neid nimesid on veelgi, kes jäid süüdi enne 2015. aasta novembrit.

Hilisemad kriminaalid jäävad

Selliseid õnneseeni, kes erakonnas edasi, on juba mitu. Nii on Keskerakonnas edasi Laasi ja Toobal. Erakonna nimekirjast leiab Kohtla-Järve linnaelanike tagant raha varastanud ning seda vastuteenete eest piirkonna kommunaaläri kuninga Nikolai Ossipenko firmale jaganud endised linnajuhid Jevgeni Solovjovi ja Jüri Kollo. Nemad jäid lõplikult süüdi eelmise aasta augustis. Jaanuaris omastamises süüdi jäänud Tallinna Kesklinna linnaosavanem Alar Nääme lahkus linnaosavanema ametist, kuid mitte Keskerakonnast.

Paistabki, et kui varem läksid kriminaalkaristuseta Keskerakonna ja kriminaalide teed lahku, siis pärast erakonnana süüdi jäämist sobivad ka kriminaalid sinna kui valatult.

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

TÖÖSTUS

Autotootjatel USA tippaeg läbi, lo

Ühendriikide autoturg on aastaid mühinal kasvanud, kuid kolme suure autotootja värsked tulemused kinnitavad, et turg on jõudnud tippu. Euroopal on kriisieelne tase saavutamata ja firmad muutuvad seal järjest optimistlikumaks.

▶ Fiatile, nagu ka teistele USA autotootjatele, tagab kasumi suuremate ja võimsamate mootoritega autode müük. Pildil autotooja väljapanek Brüsseli autonäitusel aasta alguses. FOTO: EPA

FREDY-EDWIN ESSE
kaasautor

"Maailma autotööstus liigub praegu tavasõiduautodest linnamaasturitele üle ja see on meile kasulik," kommenteeris olukorda Ford Motor Company tegevjuht Mark Fields pärast firma esimese kvartali tulemuste avalikustamist.

Fieldsi kommentaar ilmestab hästi USA kõigi kolme suure autotootja – peale Fordi veel General Motorsi (GM) ja Fiat Chrysler Automobilesi – praegust olukorda, kus müüginumbrid kukuvad, kuid kasum on priske. Detroiti suure kolmiku kasum lõi eelmisel nädalal analüütikute ootusi, kuigi turg ise on languses.

Asjatundjate sõnul kukub Ameerika Ühendriikide uute autode müük aprillis neljandat kuud järjest. Samas paanikaks pole nende sõnul põhjust, sest ajalooliselt on turg ikkagi väga kõrgel ning langus väga väike.

Langusele vaatamata on Detroiti kolmik välismaa konkurentidega võrreldes paremas positsioonis, sest sedaanide ja väiksemate autode müük on tugevas languses. Bensiini madal hind meelitab inimesi soetama priskema kütusekuluga suuremaid autosid, eelkõige linnamaastureid ja nn kastikaid ehk pikapeid, mille müümine on autotootjatele oluliselt kasumlikum.

Varitseb ka omajagu riske

Langev turg sunnib küll automüüjaid rohkem soodustusi tegema, kuid suuremad autod tähendavad suuremaid hindu, mis on võimaldanud kasvatada nii käivet kui ka kasumit. Uuringufirma J.D. Power andmeil on maasturid ja pikapid sel aastal moodustanud üle 60% kõigist müüdud autodest ning see on kergitanud keskmise müüdud auto hinna 31 380 dollarile.

6%

allpool kriisieelset taset on praegu Euroopa automüük, sel ajal kui USa võtab järjest uusi tippe.

Kõik aga pole päris roosiline, sest eksperdid näevad ka omajagu riske. Inimeste janu suuremate autode järele on toitnud maailmas langenud toornafta hind, mis on toonud kaasa märkimisväärselt odavama bensiini ja diislikütuse. Majanduse jahenemine või toornafta hinna tõus võivad muuta tarbijad hinnatundlikumaks, mis tooks kaasa suure kahju autotootjatele.

General Motorsi puhul toovad asjatundjad esile ka firma aina paisuva laovaru koguse, mis on üks selgemaid signaale probleemidest. USA suurimal autotootjal oli märtsi lõpus laovaru 98 päeva jagu, samas oli aasta tagasi see number kõigest 71. Automüüjate keskmine varu märtsi lõpus oli 73 päeva.

Olukord on GMi jaoks seda murettekitavam, et firma tõmbas olulisel määral soodustusi koomale, mis sellises olukorras tundub veider. Kuid GMi finantsjuhi Chuck Stevensi sõnul on nad enne mitme tehase sundpuhkusele saatmist suvel ja sügisel osa linnamaasturite mudeleid ette tootnud, mistõttu aasta lõpus peaksid numbrid normaliseeruma.

Fiat Chrysleri hea hoog

Ajal, kui USAs on turg tipu saavutanud ja rekordtasemelt taandumas, pole Euroopa kriisieelset taset saavutanudki. Küll aga liigutakse selle suunas, sest rida Euroopa autotootjaid tuli aprilli lõpus välja positiivsete kvartalitulemustega. Märtsis kasvas Euroopa automüük aasta võrdluses 11%, 1,94 miljonile autole.

Tänavused suurimad võitjad on Renault ja Fiat, kellele kuulub vastavalt 9,5% ning 6,3% Euroopa autoturust.

Fiat Chrysler kasvatas Euroopa toel esimeses kvartalis aastaga käivet 4% ning puhaskasumit 34%. Fiat Chrysleri kohta levib spekulatsioon, et firma võib 2018. aastaks seatud finantseesmärkide saavutamise nimel teha oma brändide Jeep ja Ram *spin-off*'i ehk eraldamise. Kogemusi neil ses vallas juba on, sest 2015. aastal korraldati Ferrari aktsiate avalik esmaemissioon New Yorgi börsil.

Mercedes-Benzi emafirma Daimler kahekordistas linnamaasturite toel puhas-

Äripäeva Akadeemia

Telefonikõnede analüüsi praktikum

Kuidas läbi kõnede analüüsi parandada telefonimüügi tulemuslikkust ning arendada müügiinimesi?

08.06.2017

Mihkel Reinsalu

€ 319 € (km-ga 382,80 €)
kehtib kuni 07.05.17
Tavahind: 399 € (km-ga 478,80 €)

Info ja registreerimine: Aimi Kändmaa / tel: 667 0442 / e-post: aimi.kandmaa@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

otus Euroopal

VÕRDLUS

USA kolme suure autotootja esimese kvartali tulemused

autootoja	käive, mld USD	kasum, mld USD	aktsia hind, USD	aktsia muutus aasta algusest, %
General Motors	41,2	2,6	34,64	-0,6
Ford	39,1	2,2	11,47	-5,4
Fiat Chrysler	**30,1**	**0,7**	**11,37**	**24,7**

ALLIKAD: BLOOMBERG, GM, FORD, FCA

HIND

Fiat Chrysleri aktsia on Itaalia börsil tugeva tõusu teinud

eurodes

ALLIKAS: BLOOMBERG

kasumi, teenides kolme kuuga 2,7 miljardit eurot. Nädal enne Daimlerit tulid positiivsete majandustulemustega lagedale ka Daimleri kaks suurt kodumaist konkurenti BMW ja Volkswagen.

Euroopa pole veel kriisieelset taset kätte saanud

Peugeot' emafirma PSA Group paisutas aastaga käivet 4,9%, lüües analüütikute ootusi. Peugot on kinnitanud oma usku Euroopa autoturgu, ostes General Motorsilt ära neile kuuluva Opeli brändi. See samm suurendab Peugeot' automüüki Euroopas 50% ja teeb neist Volkswageni järel suuruselt teise autotootja.

2016. aastal müüdi Euroopa Liidus 14,6 miljonit uut sõiduautot, mis on suurim number pärast 2007. aastat, kuid paraku on taastumine pikk ja vaevaline.

USA autoturg kasvab alates 2010. aastast igal aastal mühinal ja püstitas viimasel kahel aastal uusi müügirekordeid. Euroopa seevastu on tervikuna ikka veel 6% kriisieelsest rekordist allpool. Ühendriikides müüdi mullu 3 miljonit sõiduautot rohkem kui Euroopas. Maailma suurim autoturg on Hiina, kus 2016. aastal müüdi 28 miljonit autot.

Paraku on autoturu taastumine Euroopas ebaühtlane. Põhjapoolsemad turud, nende hulgas kaks suurimat Saksamaa ja Suurbritannia, on juba ületanud kriisieelse taseme. Seevastu lõunapoolsed turud, eriti Itaalia, pole veel kriisieelse tasemeni küündinud.

BP

Naftafirma kõrvuni võlgades

Naftafirma BP puhasvõlg kasvas ka esimeses kvartalis ning jõudis vähemalt viimase kümnendi kõrgeimale tasemele, sest nafta hinna taastumine ei katnud kulusid ja makstud dividendi, vahendas Bloomberg.

Laenamise jätkumine kinnitab Suurbritannia naftafirma raskusi kohustuste katmisel, nende hulka kuuluvad ka 2010. aasta Mehhiko lahe naftalekke tagajärged – selle kulu ulatub miljarditesse dollaritesse.

Raskused on BPd tabanud vaatamata sellele, et nafta hind on võrreldes aastatagusega üle 50 protsendi tõusnud. "Aasta teises pooles hakkab rahavoog paranema," lubas ettevõtte tegevjuht Bob Dudley.

1,51
miljardit dollarit oli BP esimese kvartali kasum, analüütikud prognoosisid 1,21 miljardit.

Ettevõtte finantsvõimendus (puhasvõla ja omakapitali suhe) tõusis esimeses kvartalis 28 protsendile (eelmises kvartalis 26,8 protsenti). BP on seadnud eesmärgiks hoida see 20–30 protsendi vahemikus. Puhasvõlg ulatus 38,6 miljardi dollarini, mis on kõrgeim tase alates 2007. aastast, selgub Bloombergi andmetest.

BP esimese kvartali kohandatud kasum ulatus 1,51 miljardi dollarini – võrreldes eelmise aasta sama ajaga suurenes kasum 532 miljoni võrra.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED — REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,80	1,80	1,80	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD — REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
Creditstar	EE3300111038	1.12.2016	1.09.2017	8,00%	kvartaalne	1 000	3 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	12 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
Uvic	EE3300110782	27.11.2015	27.11.2018	10,00%	kvartaalne	1 000	1 500 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000
IuteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 000 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000

REDGATE CAPITAL

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID — REKLAAM

LHV Varahaldus — 28.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,61	1,55	3,81	4,00	4,33	479 437 667
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,85	1,03	2,59	3,33	3,82	71 173 644
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,80	-0,08	0,09	2,14	2,60	60 987 338
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	3,00	1,96	4,67	4,56	5,09	120 978 389
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,29	-0,13	-0,01	2,11	2,79	20 684 925
Täiendav Pensionifond, EUR	1,63	1,64	1,64	3,22	2,57	6,08	6,08	6,23	9 221 650
LHV Pensionifond 25, EUR	1,10	1,10	1,10	3,91	1,02	1,77	2,92	3,72	12 684 755
LHV Pensionifond 50, EUR	1,31	1,31	1,31	5,48	0,97	1,81	3,61	4,46	227 914 221
LHV Pensionifond Intress, EUR	0,93	0,93	0,93	1,59	0,01	0,15	1,37	2,25	4 300 443
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,74	1,76	1,76	8,66	0,76	2,30	5,02	6,31	4 689 109
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,80	0,80	2,00	-0,26	-0,66	0,80	1,90	536 998
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,32	11,44	11,44		0,86	0,72	-8,30	7,23	11 902 888,46
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,25	10,35	10,35		9,29	20,93	8,08	5,01	4 009 278,92
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,55	6,62	6,62		9,29	20,93	8,08	5,01	-

Nordea Pensions Estonia — 28.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,13	1,13	1,13	6,32	2,12	6,92	4,46	4,94	213 824 441,48
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,98	0,98	0,98	9,63	2,93	10,6	6,36	6,41	28 796 048,66
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,23	3,75	2,7	3,35	23 581 067,94
Nordea Pensionifond C, EUR	0,88	0,88	0,88	2,25	-0,21	0,13	1,84	2,22	13 472 211,58
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,54	1,57	1,55	12,56	3,44	14,47	8,35	8,39	10 703 552,91
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,80	3,58	0,82	3,13	3,35	3,53	2 322 238,25

Trigon Asset Management — 28.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	19,50	20,19	19,79	6,81	3,73	13,74	14,70	9,85	1 465 268,63
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	31,14	32,24	31,61	11,85	13,32	28,31	8,72	11,88	101 910 004,48
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	25,32	26,22	25,71	21,38	3,40	58,31	21,59	3,37	15 035 308,01

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Äripäeva uudisveeb põllumeestele
Äripäev
Põllumajandus.ee

Äripäev Nr 84 (5682) 3. mai 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Energiasektori jõuetu liikumine

Energiasektor on sel aastal USA börside peksupoiss, kuigi osa firmasid hakkab taas kasumisse jõudma.

Esmaspäevase seisuga oli Ühendriikide suurima aktsiaindeksi S&P 500 energiasektor kukkunud aasta algusest 10%. Ainus teine langeja on telekommunikatsioonisektor, samas kui indeks tervikuna on tänavu tõusnud 6,7%. Eelmisel aastal oli energiasektor S&P 500 suurim tõusja 24%ga, rallides tänu 54% kallinenud toornafta hinnale, mis oli osaliselt põhjustatud naftakartelli OPECi plaanist piirata liikmesriikide tootmismahtu.

Kallinev nafta meelitas Ühendriikide kildanafta tootjaid oma mahtu taas suurendama ning nõudluse püsiv tase on langetanud toornafta hinda selle aasta algusest juba ligi 10%. Analüütikute sõnul on investoritel tekkinud ka mure, et eelmise aasta ralli järel on energiasektori aktsiad nüüd ülehinnatud. Pikemalt kestev langus kahjustab ka nende firmade tegevust, kes sõltuvad naftatööstuse edust – seadmete ja terasetootjad ning ehitajad.

Eelmisel nädalal avalikustasid kvartalitulemuse USA kaks suurimat naftatootjat Chevron ja Exxon Mobil ning loodeti, et nende head tulemused suudavad investoreid ümber veenda. Kuigi Chevron pööras mulluse 725 miljoni dollarise kahjumi 2,68miljardiseks kasumiks ja Exxoni ümberpöörd oli 2,2 miljardit, tulenes tõus peaaegu täielikult kõrgemast nafta hinnast võrreldes mullusega.

OPEC on end ise nurka mänginud

Häda on selles, et OPEC on tekitanud nõiaringi, kus loodud süsteemiga hoiti aastaid toornafta hinda kunstlikult kõrgel. Kartell üritab oma majanduste toetamiseks tootmismahtu piirata ja hinda tõsta, kuid see meelitab Ühendriikides uusi frakkijaid turule, kel on suur tootmismaht taga, ja see toob taas hinna alla.

See loob keerulise olukorra suurtele naftatootjatele ja OPECi riikidele, sest väljavaade pole roosiline. OPEC peab leidma või suutma saavutada hinnataseme, mis peaks üleval kartelli liikmesriikide majandust, kuid samas ei peletaks inimesi bensiinijaamadest eemale. Samal ajal peab hind olema piisavalt madal, et mitte tuua liigselt uusi frakkijaid turule, et need turgu musta kullaga üle ei ujutaks.

> **Kehva väljavaate ja kõrge hinna tõttu soovitan suhtuda energiasektori aktsiatesse äärmise ettevaatusega.**
> investor Toomas

HIND

OPECi tootmispiirangud pole nafta hinda oluliselt kergitanud

USA dollarites

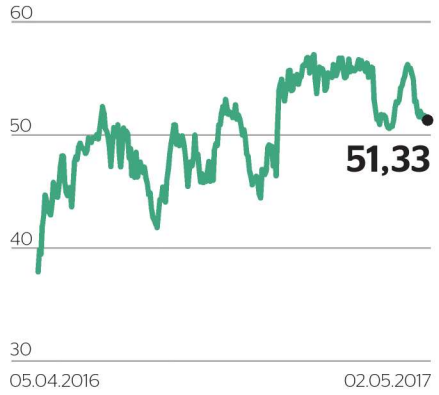

ALLIKAS: BLOOMBERG

Mänguruum on ahtake

Tõenäoliselt on toornafta hinna tõusupotentsiaal piiratud ja see kajastub ettevõtete prognoosides. FactSeti andmeil on S&P 500 energiasektori ettevaatav kasumi-hinna suhe (P/E) 28, samas kui indeksi keskmine P/E on 18.

OPEC koguneb 25. mail, et arutada uusi tootmismahu piirangud. OPECil on probleeme selleks liiga palju, et neid ühe otsusega tasakaalustada üritada, mistõttu ei tasu pikemas plaanis selle koosoleku otsusele väga palju tähelepanu pöörata. Praeguseks on toornafta hind lähedal sellele, mis see oli enne novembrikuist mahu piiramise otsust.

Kehva väljavaate ja kõrge hinna tõttu soovitan suhtuda energiasektori aktsiatesse äärmise ettevaatusega.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

+0,16%

väärtus 278 370,36 eurot
53% aktsiad / **40%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Ryanair	**0,83**
Lerøy Seafood	0,74
Apple	0,72
Tallink	0,42
Microsoft	0,15
Berkshire Hathaway B-aktsia	0
Olympic EG	0
Statoil	-0,28
Baltic Horizon	-0,38
Apranga	**-0,73**

Viimased tehingud

Müüs: 9. jaanuaril 250 iShares Stoxx Europe 600 aktsiat hinnaga 36,36 eurot aktsia. Tehingusumma oli 9090 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.
Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

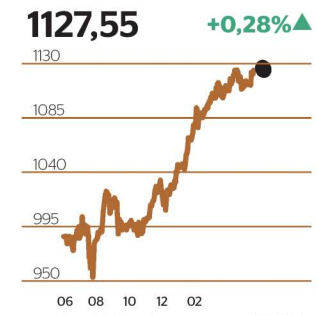

perioodi kõrgeim	1127,74
perioodi madalaim	955,95

INVESTOR

Viie suurima börsiettevõtte aktsiad jõudsid rekordini

Turuväärtuselt maailma viie suurima ettevõtte aktsiad tegid esmaspäeval rekordi, kirjutas MarketWatch.
Need ettevõtted on Apple (sulgemishind 146,58 USD), Alphabet (Google'i emafirma, 912,57), Microsoft (69,41), Amazon (948,23) ja Facebook (152,46). Kõik viis on tehnoloogiafirmad ja nende kallinemine aitas viia indeksi Nasdaq Composite'i uue rekordini.
Apple'i turuväärtus on nüüd 770,1 miljardit, Alphabeti oma 642,7 miljardit, Microsoftil 535,6 miljardit, Amazonil 455,6 miljardit ja Facebookil 441,6 miljardit. Microsoft teatas oma kvartalitulemused eelmisel nädalal, sama tegid ka Amazon ja Alphabet.
Apple avalikustas majandustulemused eile hilisõhtul ja Facebooki tulemused ilmuvad täna.

PANE TÄHELE

Taani ja Soome võistlevad Nordea pärast. Põhjala suurim pank Nordea on lubanud veel enne suurt suve öelda, kas kolib Rootsist ära.

Briti naftakontsern võlgades. BP puhasvõlg jõudis esimeses kvartalis 38 miljardi dollariga viimase kümendi kõrgeimale tasemele.

Nordecon sõlmis 12miljonilise lepingu 14korruselise maja ehitamiseks Tallinnas.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 2.05

USD

Nafta IPE, bbl	51,56
Nafta NYMEX, bbl	48,78
Mootoribensiin, t	520,75
Diislikütus, t	462,25
Kerge kütteõli, t	455,25
Masuut (1% väävel), t	314,75
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,215

Põllumajandus 2.05

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	132,75
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	459,80
Kakao NYBOT, USD/t	1812,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	150,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	369,5

Värvilised metallid 28.04

USD/t

Alumiinium LME	1938
Vask LME	5714
Plii LME	2245
Nikkel LME	9530
Tina LME	19780
Tsink LME	2625

Väärismetallid 2.05

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1254,90
Plaatina NYMEX	926,80
Pallaadium NYMEX	819,10
Hõbe COMEX	16,88

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,463
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,537
Hongkongi dollar	HKD	8,500
India ruupia	INR	70,262
Jaapani jeen	JPY	121,760
Kanada dollar	CAD	1,491
Korea won	KRW	1243,690
Norra kroon	NOK	9,324
Poola zlott	PLN	4,222
Rumeenia leu	RON	4,535
Singapuri dollar	SGD	1,526
Suurbritannia nael	GBP	0,845
Šveitsi frank	CHF	1,083
Taani kroon	DKK	7,438
Tai baat	THB	37,785
Tšehhi kroon	CZK	26,922
Türgi liir	TRY	3,876
Ungari forint	HUF	312,380
USA dollar	USD	1,093

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▼
9,6321

EUR/RUB ▲
62,2001

BÖRS

Tallinn 2.05

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,370	0,00	-	16,1	4,9%	0,79	0,7%
Baltika	0,290	0,00	5 223	61,9	4,1%	2,55	0,0%
Ekspress Grupp	1,300	-2,26	11 436	8,8	9,1%	0,80	4,6%
Harju Elekter	4,500	-0,88	33 996	2,8	48,3%	1,36	4,0%
LHV Group	9,500	0,42	92 072	12,5	21,0%	2,62	1,6%
Merko Ehitus	9,300	1,09	93 105	27,0	5,0%	1,35	4,4%
Nordecon	1,430	2,14	10 889	15,1	8,9%	1,35	6,3%
Olympic EG	1,790	0,00	268 973	9,4	26,6%	2,50	5,6%
PRFoods	0,386	0,00	-	34,1	1,9%	0,66	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,900	0,00	-	-	-2,7%	1,24	0,0%
Silvano FG	2,940	2,80	64 053	11,4	24,2%	2,75	3,4%
Skano Group	0,652	0,00	-	139,3	-23,0%	0,65	0,0%
Tallink Grupp	0,949	0,42	68 461	14,5	5,4%	0,79	3,2%
Tallinna Vesi	13,300	-1,48	395 724	13,9	20,1%	2,81	4,1%
Tln Kaubamaja	9,100	0,78	50 321	14,4	15,4%	2,22	6,9%
Trigon PD	0,665	0,00	-	142,0	-2,1%	1,25	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,304	-0,38	11 357	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 2.05

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,80	-4,92	15,2	0,5	-
Latvijas Gaze	8,55	0,00	10,5	0,6	-
Olainfarm	10,00	0,30	14,1	1,5	-

Helsingi 2.05

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	5,68	2,90	19,6	3,9	2,8
Citycon	2,27	0,62	15,1	0,9	6,4
Elisa Comm.	31,80	1,69	19,3	4,8	4,7
Finnair	4,89	2,09	-	0,7	-
Fortum	13,69	2,47	24,0	0,9	-
HKScan	3,44	0,00	-	0,5	4,7
Kesko	43,06	0,09	47,8	2,1	4,6
Neste Oil	37,82	0,88	-	2,4	3,4
Nokia	5,37	2,29	-	1,6	-
Olvi	29,37	3,42	17,4	2,9	2,6
PKC Group	23,55	-0,08	36,18	3,6	-
Stockmann	7,63	-3,42	-	0,5	-
Stora Enso	10,99	0,64	-	1,5	-
UPM Kymmene	24,49	1,07	-	1,6	3,9

Vilnius 2.05

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,73	-0,73	-	3,0	4,4
Invalda	4,350	0,93	-	1,1	-
Linas Agro	0,657	0,31	16,1	0,7	-
Panevezio Statybos	1,030	-0,96	-	1,6	-
Siauliu Bankas	0,459	0,00	2,1	1,2	-
Snaige	0,315	5,70	-	0,6	-

Nordecon▲
3,57%

Grindeks▼
-4,92%

LOE VEEBIST
Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**